

REPUBLIKA SLOVENIJA
STATISTIČNI URAD RS

70

let strokovnosti

70

let natančnosti

70

let pestrosti

70

let Statističnega urada
Republike Slovenije

REPUBLIKA SLOVENIJA
STATISTIČNI URAD RS

70

let Statističnega urada
Republike Slovenije

Uredila: Alenka Škafar

Fotografije: Arhiv SURS-a

Publikacija je na voljo na spletnem naslovu: www.stat.si/pub.asp

Informacije daje Informacijsko središče:

tel. (01) 241 64 04

elektronska pošta info.stat@gov.si

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

311.312(497.4)"1944/2014"(0.034.2)

STATISTIČNI urad Republike Slovenije
[Sedemdeset]

70 let Statističnega urada Republike Slovenije [Elektronski vir] / [uredila
Alenka Škafar ; fotografije arhiv SURS-a]. - El. zbornik. - Ljubljana : Statistični
urad Republike Slovenije, 2014

ISBN 978-961-239-310-6 (pdf)

1. Škafar Božič, Alenka
275899136

Izdal, založil in tiskal Statistični urad Republike Slovenije, Ljubljana, Litostrojska cesta 54 – © SURS – Uporaba in objava podatkov
dovoljeni le z navedbo vira – Tiskano v 515 izvodih – ISBN 978-961-239-310-6

UVODNA BESEDA

Spoštovani,

mineva 70 let od ustanovitve slovenskega statističnega urada. Res imajo mnogi uradi daljšo tradicijo, so tudi večji, vendar je naš urad eden učinkovitejših in naprednejših – na nekaterih področjih tudi v svetovnem merilu. Kot je ob jubilejih običaj, smo se ozrli na opravljeno delo v zadnjem desetletju in o tem pripravili pričujoči zapis. Ta se nadaljuje tam, kjer se je končala publikacija, ki smo jo izdali ob 60. obletnici. Obe publikaciji tako tvorita celoto, vendar je vsaka oblikovana drugače. Tista, ki smo jo izdali pred desetimi leti, je bila zasnovana kot zgodovinski pregled slovenske statistike po letih, ta, ki jo izdajamo letos, ob 70. obletnici, pa prikazuje delovanje naše ustanove v zadnjem desetletju z opisi dosežkov in pomembnih mejnikov v tem obdobju. Nanje smo ponosni. Ob tem boste spoznali tudi nas, zaznali delovni utrip naše ustanove in prepoznali njene usmeritve.

Ob vsem tem se zavedamo, da našo zgodbo lahko ustvarjamo le skupaj z vami, dajalci podatkov v podjetjih in gospodinjstvih, ki nam sporočate svoje podatke, in seveda z vami, uporabniki naših podatkov in storitev – mediji, raziskovalci, podjetniki, politiki in drugi. Številni sodelujete z nami v obeh vlogah. Vsi skupaj smo partnerji pri oblikovanju strokovne neodvisnosti naše ustanove.

Vse nas tudi v prihodnje čaka še veliko dela, saj želimo ostati visoko strokovna in zaupanja vredna ustanova, tudi v mednarodnem merilu.

Vabim vas, da preberete ali morda le pregledate novo poglavje o našem uradu, pa tudi, da obiščete našo spletno stran; tudi tam boste našli množico zanimivih podatkov, analiz in komentarjev, ki jih skrbno pripravljajo naši statistiki.

Genovefa Ružič,
generalna direktorica

VSEBINA

Za začetek	7
Načrtovanje in priprava statističnega raziskovanja	8
Zbiranje in obdelava podatkov	17
Dostop do statističnih podatkov in izkazovanje rezultatov	23
Celostno obravnavanje kakovosti	31
Vloga SURS-a v Sloveniji in kot dela evropske in mednarodne statistike	33
SURS in delovno okolje	37
Za zaključek	41
Seznam uporabljenih kratic	42
Viri	44
Priloga: Zgodovinski pregled delovanja Statističnega urada Republike Slovenije	45

ZA ZAČETEK

V letošnjem letu Statistični urad Republike Slovenije obeležuje 70 let od svoje ustanovitve, saj je bil 19. avgusta 1944 ustanovljen »Statistični urad pri predsedstvu Slovenskega narodno-osvobodilnega sveta«. Inštitucija je bila od tistega časa večkrat preimenošana – v zgodovinskem pregledu v prilogi so navedena vsa imena, s sprejemom Zakona o državni statistiki¹ leta 1995 pa je bilo določeno sedanje poimenovanje **Statistični urad Republike Slovenije** – ali SURS, kakor ga na kratko imenujemo. Dopolnitve k Zakonu o državni statistiki¹, sprejete leta 2001, so še utrdile SURS-ovo strokovno neodvisnost. Dobra pravna podlaga je tako SURS-u omogočila, da se je razvil v nepristransko in zaupanja vredno sodobno ustanovo. Na razvoj v zadnjem desetletju pa so najbolj vplivala dejstva:

- da je Slovenija vstopila v EU oz. SURS v Evropski statistični sistem ter sprejetje Slovenije v OECD in s tem uvajanje mednarodnih standardov. Pri tem je treba navesti, da je bil najpomembnejši mejnik sprejetje Kodeksa ravnanja evropske statistike²,
- da se je uveljavilo zavedanje pomena poenotenga – standardiziranega procesa statističnih raziskovanj, udejanjanje tega pa je omogočil razvoj novih informacijskih orodij in tehnologij,
- da so se spremenili pogoji delovanja: pobude Vlade RS za zmanjševanje administrativnih bremen in za racionalizacijo dela, nastale finančne in s tem tudi kadrovske omejitve.

V vseh letih je bilo dosledno upoštevano spoštovanje načel in pravil varstva statističnih podatkov za krepitev in vzdrževanje **zaupanja** dajalcev podatkov in uporabnikov statističnih podatkov.

Izvajanje statistične dejavnosti pomeni zagotavljanje vsem uporabnikom kakovostne, pravočasne, časovno in krajevno ter mednarodno primerljive podatke o stanjih in gibanjih na ekonomskem, demografskem ter socialnem področju in na področju okolja in naravnih virov (po opredelitvi Zakona o državni statistiki).

Izvajanje statistične dejavnosti se začne s prepoznavanjem **uporabniških pobud in potreb** po podatkih, vedeti je treba, čemu bodo rezultati služili, kdo bo njihov uporabnik. Temu sledi načrtovanje najbolj optimalnega načina izvedbe statističnega raziskovanja, torej po **standardiziranih postopkih**. Statistično raziskovanje vključuje pridobitev vhodnih podatkov, te je treba statistično obdelati ter analizirati. Za uporabnika so najpomembnejši ob pravem času objavljeni **kakovostni rezultati**, ki poleg številčnih vrednosti prinašajo tudi ustrezen in nepristranski komentar. Tako nekoliko poenostavljeno povedano poteka življenje statističnih podatkov.

Ker so naš osnovni delovni material podatki, smo sledeči zapis o delovanju in razvoju SURS-a **v zadnjem desetletju** prilagodili glavnim delom življenjskega cikla statističnega raziskovanja in glede na to oblikovali **prva tri poglavja: od načrtovanja raziskovanja preko zbiranja in obdelave podatkov do objave rezultatov**. Ker pa je stalnica v statistiki kakovost, in to tako v delovanju ustanove kot v statističnem procesu ali pri statističnih rezultatih, sledi poglavje o **celostnem obravnavanju kakovosti**. Zapis zaključujemo s predstavitvijo razvoja SURS-a kot izvajalca in koordinatorja državne statistike, ki je tudi del evropske in mednarodne statistike, ob koncu pa smo opisali še spremembe na SURS-u z vidika delovnega okolja.

¹ Zakon o državni statistiki z dopolnitvami, Uradni list RS, št. 45/95 in 9/01.

² Glej: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/quality/code_of_practice (prevzeto 20. 8. 2014).

NAČRTOVANJE IN PRIPRAVA STATISTIČNEGA RAZISKOVANJA

Strokovno in skrbno pristop k statistični dejavnosti

SURS je v vse svoje strateške dokumente zadnjega desetletja zapisal, da bo vzdrževal svojo **odprtost do pobud in potreb uporabnikov** in da se bo nanje tudi ustrezno odzival. Največ pobud je bilo podanih na sejah statističnih sosvetov, ki delujejo na vseh statističnih področjih – leta 2014 jih je 23, v njih pa sodeluje okoli 400 predstavnikov uporabnikov in dajalcev podatkov – in ti so pomemben člen pri oblikovanju slovenske statistike.

Članstvo v EU in drugih mednarodnih organizacijah omogoča SURS-u dostop do informacij, znanj, dobrih praks in smernic, uporablja lahko rešitve, ki so bile razvite v mednarodnem okolju, in jih smiselno in kritično prenaša v svoje okolje ter upošteva pri načrtovanju svojih dejavnosti.

SURS je v zadnjih desetih letih uvedel več načinov posvetovanja ali »viharjenja možganov« prav zaradi zavedanja pomena temeljitega in skrbnega premisleka pri določanju strateških usmeritev ustanove, pri uveljavljanju novih metod in postopkov delovanja, pred začetkom izvajanja večjih prenov raziskovanj in pri uvajanju novih raziskovanj.

Leta 2004 je SURS uvedel t. i. **metodološke kolegije**, kjer se teme obravnavajo usmerjeno in skoncentrirano, v razpravah pa sodelujejo SURS-ovi strokovnjaki za obravnavana področja. Odločitve so tako sprejete v širšem krogu, kar omogoča lažje uveljavljanje in njihovo širše sprejemanje.

SURS od leta 2006 uporablja **projektni način dela** ob vpeljavi novih postopkov in načinov dela na infrastrukturnih področjih, ob izvedbah zahtevnejših raziskovanj z daljšo periodiko izvajanja (npr. različni popisi), ob večjih revizijah raziskovanj. Za izmenjavo informacij je vzpostavljena podstran na intranetnem portalu.

Od leta 2006, ko je SURS uvedel projektni način dela, so bili najpomembnejši zaključeni projekti izvedbi obeh popisov (Popis kmetijstva 2010 in Registrski popis prebivalstva 2011) ter uvedba elektronskega poročanja eSTAT. V letu 2014 poteka 7 projektov z različno dobo trajanja, od teh gre izpostaviti projekte Prenova spletne strani SURS-a z zaključkom leta 2014, Standardizacija statistične obdelave podatkov s predvidenim zaključkom leta 2015, Vzpostavitev statističnega poslovnega registra s predvidenim zaključkom leta 2016.

*SURS je leta 2007 na enem izmed **metodoloških kolegijev** razpravljal o statističnem spremljanju globalizacije; leto kasneje je v sklopu vsebin ekonomskega področja vzpostavil novo področje **Ekonomska globalizacija**, kjer se objavljajo podatki iz Registra skupin podjetij, podatki o tujih notranjih podjetjih in kazalniki globalizacije (prvič leta 2013). Področje se je razvilo na podlagi sodelovanja v več Eurostatovih projektih, in sicer od leta 2005 dalje.*

*Spremljanje **tujih podjetij** (statistično raziskovanje FATS) je del strukturne statistike podjetij in poteka v Sloveniji tako, da je za izvajanje statistike tujih notranjih podjetij odgovoren SURS, za izvajanje statistike tujih zunanjih podjetij pa Banka Slovenije. Vir za podatke so administrativni viri in že obstoječi statistični podatki. Register skupin podjetij je SURS začel vzpostavljati leta 2007, Eurostat pa je na podlagi podatkov držav članic vzpostavil t.i. Evropski register skupin podjetij (EGR).*

Leta 2007 je bil ustanovljen **Metodološki svet**, posvetovalni organ, ki ima nalogo preverjati metodologije raziskovanj ter upravičenost in ustreznost zbiranja podatkov. Poleg SURS-ovih strokovnjakov z različnih področij dela večino članstva tvorijo zunanji strokovnjaki za področje statistične metodologije, kar še dviguje raven kakovosti statističnih izdelkov.

Spletna stran SURS-a – podstran z informacijami o delovanju Metodološkega sveta

Splošni procesni model

V obdobju 2008–2011 je bil opravljen popis procesov izvajanja statističnih raziskovanj, ki je bil podlaga za standardizacijo in racionalizacijo dela na SURS-u. Leta 2012 je bil tudi objavljen v publikaciji **Smernice za zagotavljanje kakovosti**. Na enem mestu so tako zbrani in na kratko opisani vsi procesi, skladno s splošnim procesnim modelom, in osnovni koraki izvedbe posameznega podprocesa. Dokument je bil prvi v vrsti **Metodoloških priročnikov**, ki vsebujejo podroben opis statističnega procesa ali podprocesa in vključujejo tako teoretske opise kot tudi praktične napotke za izvedbo.

Splošni procesni model je prilagojena različica mednarodno sprejetega splošnega statističnega poslovnega procesnega modela (angl. Generic Statistical Business Process Model³). SURS je tako uvedel standard za opis procesov, ki temelji na tujih praksah in standardih in tako omogoča neposredno primerljivost in povezljivost z drugimi člani mednarodne statistične skupnosti.

1	2	3	4	5	6	7	8
ANALIZA POTREB IN ZAHTEV	NAČRTOVANJE IN PRIPRAVA STATISTIČNEGA RAZISKOVANJA	IZBOR ENOT OPAZOVANJA	ZBIRANJE PODATKOV	STATISTIČNA OBDELAVA PODATKOV	ANALIZA PODATKOV	IZKAZOVANJE IN HRAMBA STATISTIČNIH PODATKOV	DOKUMENTIRANJE IN EVALVACIJA RAZISKOVANJA
Ugotavljanje potrebe po podatkih	Načrtovanje sredstev in določitev seznama aktivnosti z roki	Priprava podatkovnih virov za izgradnjo vzorčnega okvira	Priprava na zbiranje	Urejanje administrativnih podatkovnih virov	Analiza časovnih vrst	Posodabljanje izhodov	Izdelava dokumentacije o raziskovanju
Preučitev virov	Definiranje rezultatov raziskovanja	Priprava vzorčnega okvira	Prevzem administrativnih virov	Urejanje podatkov na mikroravni	Analiza ustreznosti ter potrditev rezultatov	Predstavitve rezultatov	Zbiranje informacij za oceno kakovosti
Preverjanje metodologije	Priprava metodologije izbora enot opazovanja	Izbor enot opazovanja	Zbiranje podatkov in komuniciranje s poročevalskimi enotami	Integracija različnih podatkovnih virov	Interpretacija rezultatov	Objava	Izvedba ocene postopkov in procesov
	Priprava metodologije statistične obdelave podatkov	Izdelava adresarja	Zajem podatkov	Vstavljanje podatkov (imputacija)		Podpora uporabnikom	
	Organizacija sodelovanja z zunanjimi institucijami in načrtovanje prevzema administrativnih virov			Deflacija		Hramba statističnih agregiranih podatkov	
	Načrtovanje in testiranje vprašalnika			Uteževanje		Hramba statističnih mikropodatkov	
	Priprava gradiv za komuniciranje s poročevalsko enoto			Izračun statističnih ocen (agregacija)			
	Načrtovanje in izvedba pilotnega raziskovanja			Urejanje podatkov na makroravni			
				Priprava tabel			
				Statistična zaščita podatkov			

Splošni procesni model SURS-a, 2012

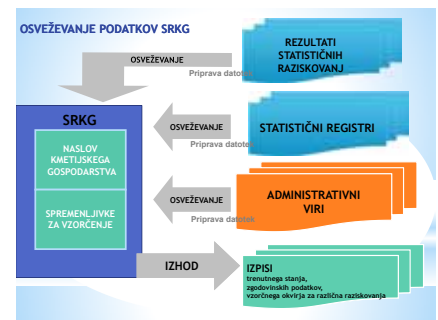
³ Glej: <http://www1.unece.org/stat/platform/display/metis/The+Generic+Statistical+Business+Process+Model> (prevzeto 11. 9. 2014).

SURS, registrsko usmerjena ustanova

SURS je bil ključna ustanova pri nastajanju treh najpomembnejših registrov v državi: **Registra teritorialnih enot** (leta 1995 predanega v upravljanje GURS-u), **Centralnega registra prebivalstva** (leta 1998 predanega v upravljanje MNZ) in **Poslovnega registra Slovenije** (leta 2002 predanega v upravljanje Ajpesu). Med pomembnimi državnimi registri je treba omeniti še **Register nepremičnin**, ki sicer ni nastal na SURS-u, je bil pa SURS preko *statističnega sosveta za nepremičnine* med pobudniki za nastanek tega registra.

Podatke teh in tudi drugih registrov SURS seveda široko uporablja in so pomemben administrativni podatkovni vir. SURS pa za svoje delo, za statistični namen, potrebuje tudi statistične registre in podatkovne baze, ki so vzpostavljeni največkrat na osnovi enega administrativnega vira in so bistveno oplemeniteni s povezanimi statističnimi podatki. Statistični registri so osnova za pripravo statističnih raziskovanj in so istočasno tudi podatkovni vir za različna raziskovanja. SURS-ovi najpomembnejši registri so:

- **Statistični register delovno aktivnega prebivalstva (SRDAP)**. Nastal je po zadnjem Popisu delavcev v združenem delu, po stanju 31. 12. 1986 (Obr. RAD-20). Osnovni vir podatkov so t.i. obrazci M, vir podatkov o številu kmetov pa je SURS-ova Anketa o delovni sili. SRDAP je od leta 2005 vir za zelo iskane mesečne podatke o aktivnem prebivalstvu.
- **Statistični register kmetijskih gospodarstev (SRKG)**. Vzpostavljen je bil leta 2004, in sicer na podlagi podatkov popisa kmetijstva iz leta 2000. Je ključni informacijski vir za dobro načrtovanje in pripravo statističnih raziskovanj s področja kmetijstva ter osnova za pripravo vzorčnega okvirja večine raziskovanj s področja statistike kmetijstva. Osnovni vir za osveževanje so podatki iz več administrativnih virov ministrstva, pristojnega za kmetijstvo, in tudi iz statističnih raziskovanj.
- **Statistični poslovni register (SPR)**. Ta nastaja iz statistične baze podatkov o poslovnih subjektih in njihovih delih. Po vzpostavitvi leta 2016 bo predstavljal pomemben del statistične infrastrukture, ki podpira statistične procese, npr. za pripravo vzorčnih okvirov, za naslavljanje statističnih vprašalnikov, namenjenih podjetjem, kot osnova za satelitske registre. SPR prinaša urejen način vodenja podatkov o poslovnih subjektih. Najpomembnejši vir za osveževanje podatkov o enotah v registru so podatki PRS (Ajpes) in podatki iz različnih statističnih raziskovanj.

Shema osveževanja Statističnega registra kmetijskih gospodarstev (SRKG)

Učinkovita uporaba administrativnih podatkov

Uveljavljena metoda dela na SURS-u je, da se za vsako raziskovanje prouči, ali v našem okolju že obstajajo podatkovni viri, ki bi jih za pripravo rezultatov lahko uporabili. Tako z zbiranjem podatkov ne bi obremenjevali podjetij, kmetij, gospodinjstev, posameznikov, torej poročevalskih enot. Tudi razvoj različnih informacijskih tehnologij je omogočil, da je v slovenski upravi na voljo vse več administrativnih evidenc in registrov, zato SURS pri načrtovanju raziskovanj stalno preverja razpoložljive administrativne in druge podatkovne vire. Praksa SURS-a je, da z vsako institucijo sklene **dogovor o posredovanju in uporabi podatkov ter tehnični protokol** – to mu daje možnost, da lahko vpliva na morebitne spremembe v viru podatkov oz. na stabilnost administrativnih zbirk podatkov. Sredi leta 2014 je imel SURS sklenjene dogovore s 35 institucijami za dostop do več kot 60 različnih podatkovnih virov.

Uporaba administrativnih virov je prinesla bistveno **razbremenitev poročevalskih enot**, podatki so zbrani enkrat za večkrat – za administrativni in za statistični namen, kar prinaša tudi finančni prihranek. SURS je poskrbel tudi za podporo sistemu za varen prenos podatkov do svojih strežnikov.

Povezovanje različnih administrativnih podatkov in tudi njihovo povezovanje s **statističnimi podatki** daje SURS-u možnost za pripravo in objavo podrobnejših podatkov in kompleksnejših rezultatov, kakor bi jih lahko le iz statističnih raziskovanj.

Kljub široki uporabi administrativnih podatkovnih virov, že obstoječih statističnih in raznih drugih virov podatkov SURS že proučuje tudi možnosti izkoriščanja t. i. **masivnih podatkov** (angl. Big Data) in se je leta 2014 vključil v posebno delovno skupino za razvoj in te podatkih sloneče statistike pri Eurostatu.

Trije primeri zelo uspešne in učinkovite uporabe administrativnih podatkovnih virov pri izvedbi statističnih raziskovanj v zadnjih 10 letih:

Registrski popis prebivalstva, gospodinjstev in stanovanj 2011:

Izvedba registrskega popisa je bila izjemen razvojni dosežek slovenske statistike, saj je bilo raziskovanje izvedeno izključno z uporabo administrativnih in že obstoječih statističnih podatkov ter s kompleksnim povezovanjem le-teh. Osnovni trije vhodni viri podatkov so bili: za prebivalstvo *Centralni register prebivalstva*, za gospodinjstva *Evidenca gospodinjstev* in za stanovanja *Register nepremičnin*. Glede na časovno dostopnost posameznih podatkovnih virov je popis potekal v treh sklopih, vsakemu pa so sledile objave podatkov (prva že konec aprila 2011). Glavne prednosti registrske izvedbe popisa so bili bistveno manjši stroški, zelo majhno število izvajalcev (manj kot 10) ter razbremenitev dajalcev podatkov.

Zgibanka

Popis kmetijstva 2010:

SURS je izvedel popis kot kombinacijo terenskega zbiranja podatkov in uporabe obstoječih administrativnih virov podatkov – analiza in testiranje teh sta potekala več predhodnih let. Po zaključku terenskega zbiranja podatkov (sredi julija 2010) je sledilo statistično urejanje in združevanje na terenu zbranih in administrativnih podatkov, ki je bilo eno najzahtevnejših na SURS-u, saj je zajemalo veliko število med seboj povezanih spremenljivk in različnih virov podatkov. Konec septembra 2010 je SURS objavil prvečasne rezultate. Tej objavi je nato sledilo več objav z različnimi rezultati, končni podatki pa so bili objavljeni konec marca 2012.

Raziskovanja o prihodku o prodaji v trgovini in storitvah:

V letih 2006–2008 je SURS razbremenil sporočanja mesečnih podatkov o prihodkih od prodaje približno 4.000 podjetij iz dejavnosti trgovina na drobno, trgovina na debelo in storitve. Njihovi podatki so bili nadomeščeni z uporabo administrativnega vira – podatkov DURS-a o davku na dodano vrednost (obrazec DDV-O). Izračun prihodka od prodaje s pomočjo podatkov DDV je bil najprej uveden za področje trgovine na debelo (statistično raziskovanje TRG/D), leto kasneje za področje storitev (statistično raziskovanje STOR/M) in nazadnje za področje trgovine na drobno (statistično raziskovanje TRG/M). Mesečne podatke o prihodku od prodaje zdaj sporoča le še okrog 1.000 večjih podjetij.

Prenavljanje standardnih klasifikacij

Klasifikacije in nomenklature v večji meri vsebujejo prevzete, nacionalnim potrebam prirejene mednarodne statistične standarde. SURS jih pri svojem delu uporablja, in sicer od načrtovanja raziskovanja (npr. izbor poročevalskih enot), preko izvajanja statističnih raziskovanj in do objave rezultatov. Ker klasifikacije in nomenklature **omogočajo mednarodno primerljivost**, njihove prenove običajno potekajo istočasno v državah EU ali celo svetovnem merilu (npr. klasifikacije UNESCA).

V obdobju zadnjih desetih let je bilo izvedenih več **prenov klasifikacij**, ki so močno vplivale na delo SURS-a in objave podatkov:

- **Standardna klasifikacija dejavnosti (SKD 2008)**. V veljavo je stopila leta 2008, izhaja pa iz evropske klasifikacije Nace Rev.1. Uvajanje klasifikacije je bil zahteven projekt, ki ga je SURS v prvi fazi izvajal skupaj z Ajpesom kot skrbnikom Poslovnega registra Slovenije (PRS) – Ajpes je izvedel prevedbo enot PRS na novo šifro glavne dejavnosti s 1. januarjem 2008. SURS je pričel objavljati rezultate večine statističnih raziskovanj po SKD 2008 v letu 2009 in je zagotovil tudi primerljive časovne vrste, preračunane po SKD 2008, v glavnem od leta 2000 dalje. Ob reviziji SKD je bila revidirana tudi **Klasifikacija proizvodov po dejavnosti**, verzija 2008 (CPA 2008).

Zgibanka

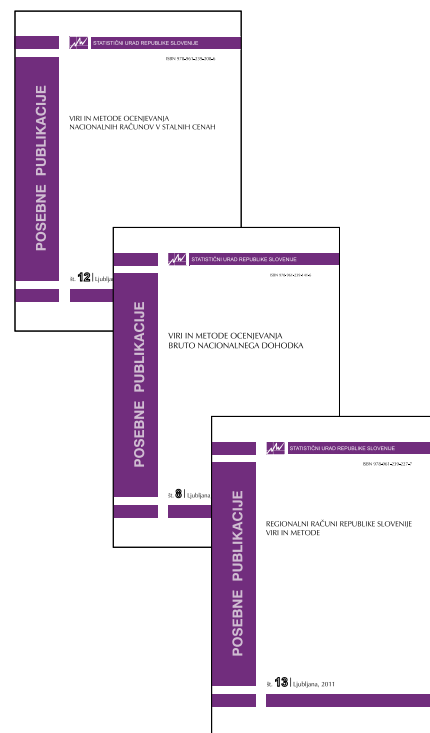
- **Standardna klasifikaciji institucionalnih sektorjev (SKIS).** Ta se spreminja ob spremembah Evropskega sistema računov (ESR), zadnja sprememba je bila sprejeta leta 2013, ob sprejetju četrte izdaje Evropskega sistema nacionalnih in regionalnih računov. Prejšnja sprememba je bila izvedena leta 2006, vsebovala pa je tudi dodatno členitev v podsektorjih centralna država in lokalna država, kar je ohranjeno tudi v najnovjši različici. Uredba Vlade RS iz leta 2006 je določila tudi, da se za vse poslovne subjekte v PRS vodi šifra institucionalnega sektorja, ki jim jo ob vpisu v poslovni register dodeli Ajpes. Pri pripravi SKIS sodelujejo poleg SURS-a in AJPEŠ-a tudi Banka Slovenije in Ministrstvo za finance.

SURS je v zadnjih 10 letih dosegel, da so izpolnjene vse zahteve zakonodaje EU na področju nacionalnih in regionalnih računov. Uvedene so bile številne metodološke izboljšave, skrajševali so se roki prvih objav podatkov, nabor je bil razširjen: redno so objavljeni četrtletni in letni nefinančni računi za vse institucionalne sektorje, leta 2010 so izšli prva objava podatkov o izdatkih sektorja države po namenih na drugi ravni klasifikacije COFOG (Klasifikacija namenov sektorja država) in regionalni računi gospodinjstev na ravni NUTS 3, leta 2011 so bili prvič objavljeni podatki o vrednostih osnovnih sredstev, leta 2012 so bili objavljeni podatki satelitskih računov za turizem itd.

Leta 2004 je bilo skupaj z Ministrstvom za finance pripravljeno prvo redno Poročilo o davku na dodano vrednost, leta 2005 pa Poročilo o primanjkljaju in dolgu sektorja država 2001–2005. Pripravljenih je bilo več publikacij z opisi virov in metod, med njimi je najobsežnejši opis virov in metod ocenjevanja bruto nacionalnega dohodka (BND).

V zadnjih letih so na področju nacionalnih računov potekale priprave na prevzem metodologije ESR 2010, po kateri so bili podatki prvič objavljeni v avgustu 2014.

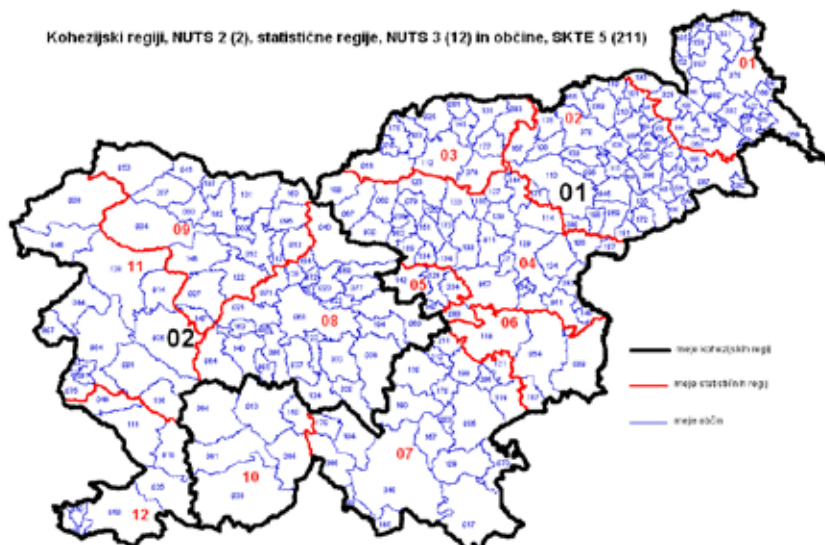
SURS je razvijal satelitske zdravstvene račune skupaj z Nacionalnim inštitutom za javno zdravje, Uradom za makroekonomske analize in razvoj in Zavodom za zdravstveno zavarovanje Slovenije, in sicer v skladu s priporočili OECD-jevega priručnika Sistem zdravstvenih računov. Prvi poskusni izračuni so bili za leto 2003. V letu 2009 je SURS začel redno izvajati raziskovanje Izdatki in viri financiranja zdravstva, ki ga je v sklopu metodologije Zdravstvenih računov vsa leta nadgrajeval.

- **Klasifikacijski sistem izobraževanja in usposabljanja** (KLASIUS). Temelji na podlagi leta 2006 sprejete evropske uredbe. Leta 2009 ga je SURS pričel uporabljati pri statističnih raziskovanjih, ministrstva, pristojna za šolstvo in delo, pa za njegovo uvedbo v administrativno okolje. Projekt uvedbe je bil zaključen leta 2010, SURS pa je v letih 2009 in 2010 pripravil spletne podstrani s priročnimi e-iskalniki.
- **Standardna klasifikacija poklicev** (SKP-08). V veljavo je stopila leta 2011, temelji pa na Resoluciji Mednarodne organizacije dela o posodobitvi Mednarodne standardne klasifikacije poklicev ISCO-08 iz decembra 2007. Projekt uvedbe te klasifikacije je SURS začel leta 2009, zaključil pa leta 2011. Tudi za to klasifikacijo je SURS vzpostavil spletne podstrani in e-iskalnik. Pri njeni uvedbi v administrativne evidence sta najbolj dejavno sodelovala Zavod RS za zaposlovanje in Zavod za zdravstveno zavarovanje.
- **Klasifikacije teritorialnih enot**. Uredba EU o oblikovanju skupne klasifikacije statističnih teritorialnih enot (NUTS) iz leta 2005 je določala teritorialno členitev držav EU na ravneh regij; tedaj je bila Slovenija razdeljena le na 12 statističnih regij (raven NUTS 3). S spremembo istoimenske uredbe pa sta bili v Sloveniji dve leti kasneje določeni tudi dve kohezijski regiji (NUTS 2) – vzhodna in zahodna Slovenija. Prav tako od leta 2007 velja za nižje teritorialne ravni slovenska **Standardna klasifikacija teritorialnih enot** (SKTE), ki vsebuje ravni od SKTE 4 (upravna enota) navzdol.

Spletna stran SURS-a –
podstran z e-iskalnikom SKP-08

Vir: Statistični urad Republike Slovenije, Geodetska uprava Republike Slovenije (maj 2014)

Vzorčenje poslovnih subjektov ter oseb in gospodinjestev

SURS je v letu 2004 začel izvajati postopke standardizacije na področju vzorčenja poslovnih subjektov, ko je prvič pripravil in uporabil **skupni vzorčni okvir**, kar je omogočilo nadzor in usklajevanje vzorčenja podjetij za različna statistična raziskovanja. Pred tem je bil – glede na definirano ciljno populacijo – vzorčni okvir pripravljen posebej za vsako raziskovanje. Sistem se je z leti dopolnjeval in optimiziral. Glede na potrebe uporabnikov, predvideno natančnost ocen in obremenitve poročevalskih enot se vzorčni načrti stalno preverjajo in na podlagi ugotovitev tudi ustrezno prilagajajo. Informacije o izboru enot v enem raziskovanju se upoštevajo pri izboru enot v drugih raziskovanjih – t. i. **koordinirano vzorčenje**.

Glede na izbor poročevalskih enot so statistična raziskovanja s področja poslovnih statistik lahko raziskovanja:

- **s polnim zajemom** – izbrane so vse enote iz vzorčnega okvira. Primer takega raziskovanja je Mesečno poročilo o izplačanih plačah pri pravnih osebah, pri katerem vse pravne osebe in njihove enote v sestavi posredujejo podatke o izplačanih plačah;
- **z zajemom s pragom** – izbrane so vse enote nad pragom, ki je običajno določen glede na število zaposlenih ali prihodke nad določenim zneskom, lahko pa je določen tudi kot kumulativni delež vsote npr. zaposlenih ali prihodka. Tako raziskovanje je npr. mesečno raziskovanje Gradbena dejavnost in nova naročila, kjer je vključenih toliko največjih enot, da vsota njihovih prihodkov predstavlja približno 56 % vseh prihodkov gradbenih podjetij;
- **s slučajnim vzorcem** – vključene poročevalske enote so iz okvira v vzorec izbrane slučajno, vendar je izbor slučajnih vzorcev podjetij koordiniran, s čimer se zmanjša prekrivanje vzorcev in se na ta način razprši obremenitev majhnih in srednje velikih podjetij. Primeri takih raziskovanj so: Četrletno raziskovanje o poslovanju poslovnih subjektov, Prihodek od prodaje in vrednosti zalog v industriji, Trgovina na drobno, trgovina z motornimi vozili in popravila motornih vozil.

V letu 2005 je SURS na področju kratkoročne statistike industrije spremenil metodologijo izračunavanja indeksa industrijske proizvodnje, in sicer je za izračun uporabil vrednostne podatke, pridobljene z raziskovanjem o prihodku od prodaje, novih naročil in zalogah (statistično raziskovanje IND-PN/M). S tem je bila dosežena velika razbremenitev poročevalskih enot, saj je novi vprašalnik enostavnejši in krajši, pa tudi vzorec izbranih podjetij je manjši. Spremenjena metodologija je odpravila nekatere slabosti prejšnje; tako je v tem indeksu upoštevana tudi sprememba kakovosti. Leto pozneje je bilo uvedeno še spremljanje podatkov o prihodku od prodaje in novih naročil na tujem trgu, ločeno za območje evra in za območje drugih tujih valut.

Na področju **vzorčenja oseb in gospodinjestev** je glavni vir za izbor oseb, ki sodelujejo v raziskovanju, *Centralni register prebivalstva*, ki ga na SURS-u povezujemo z drugimi podatkovnimi zbirkami (npr. z Registrom prostorskih enot, Registrom nepremičnin in s telefonskim imenikom). **Povezani podatki** nam namreč pomagajo določiti dober vzorčni načrt (kakovostna stratifikacija, izvedba dvostopenjskega vzorčenja), kar se odraža v kakovosti podatkov in tudi v ceni izvedbe anketnega raziskovanja. Vzorčni okvir je tudi osnova za izračun uteži, te pa naredijo zbrane podatke reprezentativne za celotno populacijo.

ZBIRANJE IN OBDELAVA PODATKOV

Čeprav SURS uporablja veliko administrativnih podatkov, je in bo nekatere podatke vedno treba pridobiti neposredno od poročevalskih enot. Pri tem je nujna skrb za **razumno obremenjevanje** poročevalskih enot.

V letu 2013 je SURS temeljito **prenovil standarde**, ki veljajo za **vprašalnike in spremljajoče dokumente**, ki jih posreduje poročevalskim enotam (npr. obvestilna pisma). Prenova vprašalnikov je bila potrebna tudi zaradi optičnega branja podatkov in nato še **uvajanja e-poročanja**. Standardizirani so bili oblikovni elementi vprašalnika, standardni deli besedila na naslovni strani oz. na obvestilnem pismu (in sicer s povečano skrbjo za razumljivost besedila) ter podatki, potrebni za vzpostavitev stika s poročevalsko enoto.

STATISTIČNI URAD REPUBLIKE SLOVENIJE **IND-PNIM**

Zakon o državni statistiki (Uradni list RS, št. 40/1998 in št. 9/2001)
Letni program statističnih raziskovanj (Uradni list RS, št. 9/2013)
Opomba: podatki so anonimni.

**Vprašalnik za mesечно statistično raziskovanje
Prihodek od prodaje in vrednosti zalog v industriji**

Prihod in informacije:
✉ porocanje.surs@gov.si
☎ 080 18 48 (od 9.00 do 15.30)
http://www.stat.si/vprasanja.asp

Prosim, izpolnite vprašalnik s podatki za **opazovani mesec** in ga nazpominite do **29. v naslednjem mesecu** pošljite na naslov: Statistični urad RS, p. o. 3070, 1001 Ljubljana.

Zahvaljujemo se vam, da s svojimi podatki prispevate h kakovosti uradnih statističnih podatkov. Rezultate tega raziskovanja in druge statistične podatke in kazalnike boste našli na spletni strani www.stat.si.

Vpišite opazovani mesec:

Vpisite mesec in leto:

Sklop A Status opazovane enote

A1 Ali je opazovana enota postovala v opazovanem mesecu?

Da, opazovana enota je **postovala**.

... post. navadno matično število in ni bilo organizacijskih sprememb. → nadaljujte pri **A1 Sklop B**

... post. navadno matično število je prišlo do izpolnitve druge enotstajne št. → nadaljujte pri **A1 Sklop B**

... post. drugo matično število kot neposredni matični opazovana enota. → nadaljujte pri **A2**

Na primer, da deluje na isti lokaciji in isti zaposleni in v približno enakem obsegu.

Opazovana enota je postovala, vendar **na post. leto matično število**, ker je prišlo do **reorganizacije**.

Opazovana enota se je ...

... razširila s drugimi enotstajnimi enotami. → nadaljujte pri **A3**

... razširila na nove enote. → nadaljujte pri **A3**

... pripojila k drugi enotstajni enoti. → nadaljujte pri **A3**

Ne, opazovana enota **ni postovala**.

... ker je bila v stanju likvidacije. → nadaljujte pri **A1 Sklop C**

... ker je dokončno prenehalo opravljati dejavnost (npr. zaradi manjše poslovne priljubljenosti, izobsevanja, posledicake epidemije ...). → nadaljujte pri **A1 Sklop C**

... ker ni imela začetka postavitve. → nadaljujte pri **A1 Sklop C**

A2 Nova matična številka je → nadaljujte pri **A1 Sklop B**

A3 Opombe (Vpišite matično število/matične številke istih enot, ki so nastale zaradi reorganizacije.)
 → nadaljujte pri **A1 Sklop C**

STATISTIČNI URAD REPUBLIKE SLOVENIJE **E-PE/L**

Zakon o državni statistiki (Uradni list RS, št. 40/1998 in št. 9/2001)
Letni program statističnih raziskovanj (Uradni list RS, št. 9/2013)
Opomba: podatki so anonimni.

**Vprašalnik za statistično raziskovanje
Letna poraba energije, goriv in izbranih
naftnih proizvodov, za leto 2013**

Prihod in informacije:
✉ porocanje.surs@gov.si
☎ (01) 234 07 38 (od 9.00 do 15.30)
http://www.stat.si/vprasanja.asp

Številka: 9643.2020131
Datum: 28. januar 2014.

Prosim, izpolnite vprašalnik in ga nazpominite do **24. februarja 2014** pošljite na naslov: Statistični urad RS, p. o. 3070, 1001 Ljubljana.

Zahvaljujemo se vam, da s svojimi podatki prispevate h kakovosti uradnih statističnih podatkov. Rezultate tega raziskovanja in druge statistične podatke in kazalnike boste našli na spletni strani www.stat.si.

Namen raziskovanja

Je zbirati podatke o višini porabe energije, goriv in izbranih naftnih proizvodov, o zalozah goriv ob koncu leta ter podatke o kurilnih vrednostih porabljenih tropskih goriv, petrih kokosa in odpadkov; iz pridobljenih podatkov je mogoče analizirati letno porabo energentov pri poslovnih subjektih s poročajo vseh, predložitelnih dejavnosti in gradbeništvu.

Obveznost sporočanja podatkov

Sporočanje zahtevanih podatkov Statističnemu uradu RS za to statistično raziskovanje je obvezno, in sicer na podlagi določil Zakona o državi statistiki (Uradni list RS, št. 40/1998 in št. 9/2001) in Letnega programa statističnih raziskovanj za 2014 (Uradni list RS, št. 9/2013). Neizpolnjevanje te obveznosti pomeni kršitev določil, zapisanih v omenjenih predpisih.

Zaupnost podatkov

Vsi podatki, ki se zbirajo s tem vprašalnikom, spadajo med zaupne, zato so skrbno varovani, uporabljajo pa se samo za statistične namene, t. j. za zagotavljanje in izkazovanje zbiranih podatkov o množičnih pojavih – v skladu z Zakonom o državni statistiki. Na vsi delu obično, da imajo tudi statistični podatki objavljeni samo v agregirani obliki, kar pomeni v obliki letnih podatkov (npr. kot povprečja, vsote, odstotki), in tako, da iz njih ni mogoče prepoznati podjetja, na katero se podatki nanašajo. Ignoranca se smerej s podatki objavi kot posameznik, da podjetje prej pismo izsedi, da se strinja s takim načinom objave svojih podatkov.

Metodološka pojasnila

Metodološka pojasnila so kot priloga sestavni del vprašalnika.

Tabele za navodila za izpolnjevanje vprašalnika

- Uporabite modar ali črn kamašni svinčnik.
- Številke vpišite v predvideno okence, in sicer desno poravnano:

Za sodelovanje se vam najlepše zahvaljujemo!

Generovala Ružič,
generalka direktorica

STATISTIČNI URAD REPUBLIKE SLOVENIJE **ŠOL-ŠTUD**

Zakon o državni statistiki (Uradni list RS, št. 40/1998 in št. 9/2001)
Letni program statističnih raziskovanj (Uradni list RS, št. 9/2013)
Opomba: podatki so anonimni.

**Vprašalnik za statistično raziskovanje
Študenti v višjem strokovnem in visokošolskem
izobraževanju – podatki o vpisu, 2014/2015**

Prihod in informacije:
✉ porocanje.surs@gov.si
☎ 080 18 48 (od 9.00 do 15.30)
http://www.stat.si/vprasanja.asp

Prosim, izpolnite vprašalnik in ga nazpominite do **7. novembra 2014** pošljite na naslov: Statistični urad RS, p. o. 3070, 1001 Ljubljana.

Zahvaljujemo se vam, da s svojimi podatki prispevate h kakovosti uradnih statističnih podatkov. Rezultate tega raziskovanja in druge statistične podatke in kazalnike boste našli na spletni strani www.stat.si.

Navodila za izpolnjevanje vprašalnika

- Vprašalnik je tehnično prilagojen skeniranju, zato vas prosimo, da pri izpolnjevanju podatkov upoštevate tehnična navodila za skeniranje vprašalnika. Za izpolnjevanje uporabite modar ali črn kamašni svinčnik.
- Vpisane podatke za študenta vprašalnik ŠOL-ŠTUD izpolni oseba, odgovorna za vpis študentov.
- Izpolnite odgovor označite tako, da v okence pred tem odgovornim številko vnesete pred praviim odgovorom pa vpišite .
- Če ste ponovna kandidat razpisnega oddaja, in mesec postavljanja vnesete pred praviim odgovorom pa vpišite .
- Okence na desni strani ne izpolnjevanje, razen če navodilo pri vprašanju ne preobehva drugače.

Sklop A Podatki o šoli

A1 Ime visokošolskega zavoda oz. višje strokovne šole

A2 Študijski program, smer
Napišite naziv študijskega programa, kamor se vpisuje študent.

A3 Kraj izvajanja študija
Izpolnite okence, da se študent vpisuje na isti kraj, kjer študira (vpišite kraj, kjer študira). Če se študent vpisuje na drugo mesto, vpišite kraj, kjer študira.

Primeri vprašalnikov za statistična raziskovanja

Uvedba sodobnih metod anketiranja oseb in gospodinjstev

Ko je SURS leta 1996 začel izvajati *Anketo o mnenju potrošnikov*, so bili tedaj podatki prvič zbrani po metodi **računalniško podprtega telefonskega anketiranja**. Sprva je anketiranje potekalo kar v pisarnah; za vsako anketno mesto je bil pripravljen seznam telefonskih števil, ki jih je anketar moral poklicati. Ko je bil leta 1997 vzpostavljen anketni studio, je SURS začel izvajati anketiranje z večuporabniškim dostopom do skupne anketne podatkovne baze (angl. CATI management), ki je avtomatično dodeljeval telefonske številke prostim anketarjem. Anketni studio je tako postal organizacijska enota, ki ne izvaja le telefonskega anketiranja, ampak skrbi tudi za izvedbo terenskih anket oz. tistih s kombiniranimi metodami pridobivanja podatkov, npr. terensko in telefonsko.

Posodabljanje anketnega studia je potekalo praktično neprestano, od posodabljanja podporne informacijske tehnologije do načina prevzema terenskih podatkov (od uporabe disket do uporabe mobilnih omrežij).

Anketni studio, SURS

SURS se zaveda, da gospodinjstva oz. prebivalci niso vedno navdušeni za sodelovanje v različnih anketah, zato jim želi ponuditi način anketiranja, ki jim bo omogočil čim bolj enostavno sodelovanje in tudi v času, ki bo za njih najbolj ustrezen. To omogoča **spletno anketiranje**, ki ga je SURS prvič uporabil leta 2013 pri izvedbi raziskovanja *Kariera in mobilnost doktorjev in doktoric znanosti*.

Eno izmed raziskovanj, pri katerem je SURS vhodne podatke zbral telefonsko in terensko, je bila 5-letna anketa o izobraževanju odraslih; ta je bila zadnjič izvedena leta 2011. Rezultati ankete prikazujejo, v kolikšni meri so odrasli vključeni v katero koli obliko izobraževanja in na kakšne načine pridobivajo znanje, kako odrasli ocenjujejo svoje znanje tujih jezikov in rabe računalnika, v kolikšni meri se udeležujejo družbenih in kulturnih aktivnosti ter zakaj se ne udeležujejo izobraževalnih aktivnosti.

SURS je leta 2010 prvič izvedel raziskovanje o karieri in mobilnosti doktorjev znanosti; to je bilo naslednjič izvedeno leta 2013. Raziskovanje se izvaja skladno z mednarodno metodologijo (OECD, UNESCO, Eurostat), zato sta omogočena primerljivost pridobljenih podatkov in izračunavanje kazalnikov na mednarodni ravni, v prihodnje pa bo omogočeno spremljanje trendov na področju kariere in mobilnosti doktorjev in doktoric znanosti v Sloveniji, Evropi in svetu.

STATISTIČNI URAD REPUBLIKE SLOVENIJE

Kariera in mobilnost doktorjev in doktoric znanosti

Namen tega raziskovanja
Pridobiti želimo podatke o zaposlitvi in karieri doktorjev in doktoric znanosti, o njihovi mednarodni mobilnosti in druge informacije, kajti iz teh podatkov bomo lahko prepoznali smeri razvoja v zvezi s klanemimi potmi visoko kvalificiranih ljudi.

Izpolnjevanje vprašalnika
Izpolnjevanje vprašalnika o karieri in mobilnosti doktorjev in doktoric znanosti poteka v elektronski obliki prek spletnega vprašalnika. Ker si na Statističnem uradu prizadevamo, da bi doktorje in doktorice znanosti v čim manjši meri obremenjevali z zahtevami po podatkih, smo v tem raziskovanju uporabili tudi podatke, ki so že zbrani v različnih zbranih podatkih.

Za izpolnjevanje vprašalnika se boste morali prijaviti z uporabniškim imenom in geslom, ki smo vam ju poslali po pošti. Za prijavo kliknite na povezavo na dnu strani. Če Vas v zvezi s tem raziskovanjem še kajkol zanima, ali nalezite na težavo pri izpolnjevanju vprašalnika, nas lahko pokličete na brezplačno telefonsko številko 080 211 23, in sicer vsak delavnik med 9. in 15. uro ali nam pišite na anketni.studio.surs@gov.si.

Vaše sodelovanje je prostovoljno, vendar pa Vas prosimo, da izpolnite vprašalnik, in sicer najpozneje do 15. septembra 2013, saj je za kakovost tega raziskovanja pomembno, da v njem sodelujejo doktorji in doktorice znanosti z različnih znanstvenih področij in z različnimi karernimi potmi.

Pravna podlaga za zbiranje podatkov za statistični namen
Statistično raziskovanje o karieri doktorjev in doktoric se izvaja na podlagi Zakona o državi statistiki (Uradni list RS, št. 45/95 in št. 9/01) in Letnega programa statističnih raziskovanj za leto 2013 (Uradni list RS, št. 89/12).

Zaupnost podatkov
Vsi podatki, ki se zberejo s tem vprašalnikom, so zaupni in zato skrbno varovani, uporabljajo pa se samo za statistične namene, tj. za zagotavljanje in izkazovanje zbranih podatkov o množičnih pojavih - v skladu z Zakonom o državi statistiki.

Objavljanje rezultatov
Rezultati tega raziskovanja bodo objavljeni na naši spletni strani www.stat.si - tam objavljamo tudi druge podatke in kazalnike iz drugih statističnih raziskovanj.

Povezava na vprašalnik
S klikom na gumb boste preusmerjeni na uvodno stran vprašalnika, kjer vpišete uporabniško ime in geslo.

Vprašalnik

Spletna stran SURS-a – vstopna podstran za spletno anketiranje

Sodobni načini pridobivanja podatkov in stalno izboljševanje načinov komuniciranja z osebami in gospodinjstvi so metode, s katerimi želi SURS ohraniti ali dvigniti stopnjo sodelovanja oseb in gospodinjstev v anketah. V ta namen je bilo **izboljšano usposabljanje anketarjev** glede komuniciranja z osebami in gospodinjstvi, npr. kako vzpostaviti stik z gospodinjstvom in pridobiti njegovo naklonjenost za sodelovanje. SURS je v letu 2014 začel posodabljanje **obvestilna pisma** in **zgibanke**, ki jih gospodinjstva prejmejo pred anketiranjem.

STATISTIČNI URAD REPUBLIKE SLOVENIJE

Kakšna je kakovost življenja v Sloveniji?

Raziskovanje o življenjskih pogojih

Ljubljana, 2014

S111

STATISTIČNI URAD REPUBLIKE SLOVENIJE

Kakšne so naše potovalne navade?

Anketa o turističnih potovanjih domačega prebivalstva

Ljubljana, 2013

Zgibanke

Poslovni subjekti lahko sporočajo podatke elektronsko (e-STAT)

Za poenostavitev in hitrejše sporočanje podatkov na področju poslovnih statistik je SURS v letu 2013 uvedel elektronsko sporočanje podatkov, e-STAT. Po testnih izvedbah se takšen način sporočanja podatkov najprej uvaja pri mesečnih raziskovanjih, kar največ pripomore k **razbremenitvam podjetij**, sicer pa je postopen prehod na tak način dela načrtovan za večino raziskovanj. SURS-ova informacijska rešitev za e-sporočanje podatkov deluje v enotnem infrastrukturnem okolju na MNZ (prej MPJU), in sicer iz sledečih razlogov: tehnična podpora, enotna infrastruktura za vse storitve elektronskega poročanja, optimizirani stroški (licence). Za poslovne subjekte, ki bodo ali so že začeli podatke sporočati elektronsko, je SURS leta 2013 vzpostavil spletno podstran, na kateri so na voljo tehnične in praktične informacije o sistemu za e-poročanje in o posameznih raziskovanjih.

Spletna stran SURS-a – vstop v aplikacijo eSTAT

*Prvo raziskovanje, pri katerem so poročevalske enote podatke sporočale elektronsko, prek aplikacije e-STAT, je statistično raziskovanje **Uporaba informacijsko-komunikacijske tehnologije (IKT) v podjetjih**. Raziskovanje je bilo sicer prvič izvedeno leta 2004, skupaj s statističnim raziskovanjem **Uporaba informacijsko-komunikacijske tehnologije (IKT) v gospodinjstvih in pri posameznikih**. Rezultate obeh raziskovanj SURS objavlja v področju Informacijska družba. Pri obeh raziskovanjih so vsako leto dodana vprašanja, katerih odgovori osvetlijo določeno področje informacijske družbe, na primer: e-trgovina, e-veščine, e-uprava, e-varnost.*

SURS ima na področju e-zbiranja podatkov že kar nekaj izkušenj, in sicer pri sodelovanju s **Carinsko upravo RS** na področju zunanje trgovine in z **Ajpesom** pri več raziskovanjih. Sodelovanje SURS-a in Ajpesa pri zbiranju podatkov poteka od leta 2005, ko sta ustanovi združili svoja vprašalnika o podatkih o plačah zaposlenih v **skupen e-vprašalnik**. S tem sta bili doseženi velika razbremenitev za poročevalske enote in racionalizacija pri zbiranju podatkov, položeni pa so bili tudi temelji za nadaljnje uspešno sodelovanje pri mnogih drugih raziskovanjih, in sicer s področij statistike dela (npr. Raziskovanje o strukturi delovnega časa), statistike izobraževanja (npr. Statistično raziskovanje o štipendiranju dijakov in študentov) in poslovnih statistik (npr. Statistično raziskovanje o dividendah).

Vzpostavitev Kontaktnega centra

Ne glede na način, na katerega poročevalske enote sporočajo svoje podatke (elektronsko ali po navadni pošti), jim je treba zagotoviti, da potrebne **vsebinske in tehnične informacije** dobijo takoj ali v najkrajšem sprejemljivem času ter da so te jasne in zanesljive. SURS je leta 2012 vzpostavil **Kontaktni center**, v katerem skupina usposobljenih uslužbencev komunicira s poslovnimi subjekti prek brezplačne telefonske številke oz. posebnega e-naslova. Vzpostavljena je bila tudi **spletna podstran** s pogostimi vprašanji in odgovori, tudi za vsako raziskovanje posebej. Z vzpostavitvijo Kontaktnega centra, s spletnimi podstranmi in z internim navodilom *Spodbujanje enot k sodelovanju pri statističnih raziskovanjih poslovnih subjektov* (priprava opomnikov, da se bliža rok za sporočanje podatkov, opomin o pretečenem roku ipd.) je SURS zaključil projekt, s katerim je zagotovil enoten in usklajen način komuniciranja s poslovnimi subjekti.

*Od vstopa Slovenije v EU se statistika zunanje trgovine deli na t. i. **Intrastat** (statistika blagovne menjave med državami članicami EU) in **Extrastat** (statistika blagovne menjave držav članic EU z državami nečlanicami). Za Extrastat so vir podatkov carinske deklaracije (enotna upravna listina, EUL), podatki za Intrastat pa se zbirajo s statističnim vprašalnikom prek nacionalnega informacijskega sistema Intrastat. Večina poročevalskih enot je že takoj posredovala podatke elektronsko (podatke zbira, preverja in usklajuje Carinski urad Nova Gorica), kar je bistveno zmanjšalo administrativno breme sporočanja podatkov. Za izvajanje statistike zunanje trgovine in kakovost njenih podatkov je izrednega pomena dobro sodelovanje med SURS in Carinsko upravo RS (zdaj Finančna uprava RS), ki poteka na strokovni in operativni ravni.*

Spletna stran SURS-a – podstran z informacijami za poročevalske enote

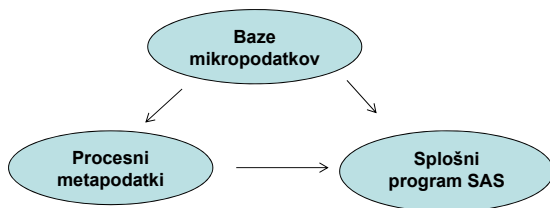
Postopki pri urejanju podatkov

V obdobju 2004–2006 je SURS razvil in uspešno uvedel postopke za **avtomatsko urejanje podatkov** pri mesečnem raziskovanju o statistiki plač in pri mesečnem spremljanju indeksov prihodka v trgovini in storitvah. Skrajšani so bili roki za objavo rezultatov, dosežena je bila precejšnja razbremenitev zaposlenih. Postopki so bili postopoma uporabljeni tudi v drugih raziskovanjih in so pomenili začetek uvajanja **splošnih programskih rešitev** za standardizacijo in avtomatizacijo procesov. Splošne programske rešitve so **metapodatkovno** vodene, postopki se racionalizirajo, saj ni več treba za vsako raziskovanje razvijati ustreznih programskih rešitev; vsi podatki in parametri, potrebni za izvajanje konkretnega procesa v konkretnem raziskovanju, so podani v zunanem okolju in predstavljajo vhod v aplikacijo. S tako organizacijo procesa sta omogočeni tudi popolna **ponovljivost** in **sledljivost** posameznih faz procesa. Na ta način so pripravljene naslednji postopki: urejanje podatkov, vstavljanje manjkajočih vrednosti, agregacija, izračun vzorčnih napak, izračun standardnih napak, tabelacija in statistična zaščita. Delo se je pospešilo leta 2012 z izvajanjem projekta Standardizacija statistične obdelave podatkov (SOP).

*Eno izmed raziskovanj, kjer so bile splošne programske rešitve najprej uporabljene, je **Raziskovanje o življenjskih pogojih**, t.i. statistično raziskovanje SILC. SURS ga redno izvaja od leta 2005. Raziskovanje je zelo kompleksno, saj je sestavljeno iz dveh delov, in sicer iz Ankete o življenjskih pogojih in administrativnih oz. registrskih podatkov (povezanih je osem različnih podatkovnih zbirk). Tako zastavljeno raziskovanje bistveno razbremeni anketirance, hkrati pa zmanjša tudi finančni vložek, potreben za izvedbo raziskovanja. Raziskovanje je tudi podlaga za izračun več izvedenih kazalnikov: kazalniki socialne povezanosti, kazalniki revščine, kazalniki materialne prikrajšanosti.*

Trije stebri sistema SOP so:

- **Standardizirane baze mikropodatkov.** Organizirane na standarden način, na podlagi splošnih pravil.
- **Splošni programi SAS.** Pristop Enkrat za večkrat. *Eno programsko rešitev za izvajanje posameznih delov procesa (urejanje, vstavljanje, tabelacija ...) uporabimo pri obdelavi več raziskovanj.*
- **Procesni metapodatki.** Pravila za izvajanje splošnih programov, ki so zapisana izven programskega jezika, v posebni bazi (baza procesnih metapodatkov).

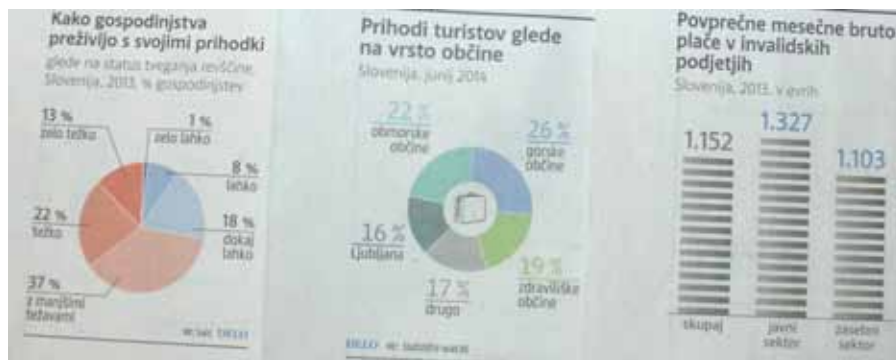

DOSTOP DO STATISTIČNIH PODATKOV IN IZKAZOVANJE REZULTATOV

V zadnjem desetletju se je uveljavil izraz *statistična pismenost*, ki pomeni biti sposoben razumeti in kritično oceniti statistične podatke, ki prodirajo v naše vsakdanje življenje, ter znati ceniti prispevek, ki ga statistično razmišljanje lahko ima v javnem in zasebnem življenju, v poklicnih in osebnih odločitvah⁴. Poslanstvo SURS-a je, da uporabnikom nudi **razumljive in ustrezne** ter zato tudi **uporabne** rezultate statističnih raziskovanj, ki so jim dostopni na enostaven način. V zadnjih letih je SURS izboljšal način podajanja rezultatov: v uporabi je vse več vizualizacijskih načinov: grafikoni, karte, infografike, vzpostavljen je geostatistični portal, na voljo so preproste in kompleksnejše tabele, izboljšani so tudi »podatki o podatkih« – t. i. metapodatki. SURS je izboljšal kakovost **učinkovitega komentiranja** rezultatov, v ta namen so se pripravljavci publikacij udeležili več usmerjenih izobraževanj, pripravljen je bil **Slogovni priročnik**.

SURS redno organizira novinarske konference. V letu 2013 je SURS začel predstavljati nekatere podatke na svoji spletni strani tudi v obliki **kratkih video komentarjev**.

Za **promocijo uporabe** in razumevanja statističnih podatkov je SURS v letu 2012 začel sodelovati s časopisom Delo, v katerem so skoraj vsak dan na zadnji strani objavljene infografike iz različnih statističnih področij. SURS-ovi podatki so pomemben vir tudi za podatkovno novinarstvo, pri čemer bi omenili uporabo oz. prikaze SURS-ovih podatkov na zadnji strani Objektivna – sobotne priloge časopisa Dnevnik.

Infografike, objavljene v časopisu Delo

Vir: Statistisches Bundesamt, Eurostat, Population Prospects: The 2012 Revision

Iz objave ob Svetovnem dnevu prebivalstva 2014, 9. 7. 2014

⁴ Glej: [http://www.abs.gov.au/websitedbs/CaSHome.nsf/home/downloadable+files.es/\\$file/Statistical_Literacy_Paper.pdf](http://www.abs.gov.au/websitedbs/CaSHome.nsf/home/downloadable+files.es/$file/Statistical_Literacy_Paper.pdf) točka 4.1 (prevzeto 18. 8. 2014).

SURS je v zadnjem desetletju prenovil in standardiziral postopke za objavljanje podatkov. Tu bi omenili pravila transparentnosti ob ugotovitvi napake v objavi: SURS na spletni strani umakne objavo, namesto tega pa objavi začasno obvestilo o umiku objave, ki vsebuje tudi predvideni rok za pripravo popravka in informacijo o vzroku za napako.

Spletni portal, najpomembnejši komunikacijski kanal SURS-a

Leta 1996 je SURS vzpostavil svojo prvo spletno stran, s katero je omogočil 24-urni vsakodnevni dostop do objavljenih podatkov. SURS je vsebine spletne strani stalno dopolnjeval, vzpostavljal je vse več **tematskih podstrani** v podporo pri organizaciji dela in pri obveščanju uporabnikov statističnih podatkov. V začetku leta 2004 je SURS v sklopu Akcijskega načrta e-uprave zaključil prenovo svoje spletne strani, ki se je s posodobitvami obdržala do današnjih dni. Zasnova spletnega mesta je sledila sodobnim načelom in trendom uporabnosti spletne strani in diseminacije statističnih podatkov.

Na prenovljeni spletni strani je SURS konec leta 2005 začel objavljati **Koledar objav**. Pred tem so bile objave napovedane le za teden v naprej, z načrtnjšim spremljanjem statističnega procesa pa se je izboljšalo tudi načrtovanje objav za daljša časovna obdobja. Uveljavljen je bil tudi t. i. **standardni čas objav**, in sicer ob 10.30. To je čas, ko so v enem dnevu na spletni strani istočasno objavljeni najnovejši statistični podatki.

V letu 2014 SURS zaključuje najnovejšo **prenovo svoje spletne strani**, s katero izboljšuje uporabniške izkušnje uporabnikov obstoječega spletnega portala. Cilji prenove so med drugim izboljšana preglednost in navigacija na spletni strani, optimizacija postopkov objavljanja podatkov in informacij ter izboljšano komuniciranje z uporabniki in dajalci podatkov.

Zbirka	Ime zbirke	Datum	Ura
PO	Priloga k letnemu računu, Slovenija, september 2014 - končni podatki	23.9.2014	10.30
PO	Priloga k letnemu računu, Slovenija, 2013 - končni podatki	24.9.2014	10.30
PO	Priloga k letnemu računu, Slovenija, 2012 - končni podatki	24.9.2014	10.30
PO	Priloga k letnemu računu, Slovenija, 2011 - končni podatki	24.9.2014	10.30
PO	Priloga k letnemu računu, Slovenija, 2010 - končni podatki	24.9.2014	10.30
PO	Priloga k letnemu računu, Slovenija, 2009 - končni podatki	24.9.2014	10.30
PO	Priloga k letnemu računu, Slovenija, 2008 - končni podatki	24.9.2014	10.30
PO	Priloga k letnemu računu, Slovenija, 2007 - končni podatki	24.9.2014	10.30
PO	Priloga k letnemu računu, Slovenija, 2006 - končni podatki	24.9.2014	10.30
PO	Priloga k letnemu računu, Slovenija, 2005 - končni podatki	24.9.2014	10.30
PO	Priloga k letnemu računu, Slovenija, 2004 - končni podatki	24.9.2014	10.30
PO	Priloga k letnemu računu, Slovenija, 2003 - končni podatki	24.9.2014	10.30
PO	Priloga k letnemu računu, Slovenija, 2002 - končni podatki	24.9.2014	10.30
PO	Priloga k letnemu računu, Slovenija, 2001 - končni podatki	24.9.2014	10.30
PO	Priloga k letnemu računu, Slovenija, 2000 - končni podatki	24.9.2014	10.30

Spletna stran SURS-a – koledar objav

Obstoječa spletna stran SURS-a in prenovljena spletna stran SURS-a, ki je v pripravi.

Podatkovni portal SI-STAT, bogat brezplačen vir podatkov

Z vzpostavitvijo spletnih strani in razvojem informacijskih tehnologij so bile dane možnosti za priročneje in podrobnejše objave podatkov. SURS je leta 2003 vzpostavil **podatkovno bazo SI-STAT**, ki temelji na družini orodij PC-AXIS, ki so jo razvili v skandinavskih statističnih uradih in je v uporabi v mnogih statističnih uradih in institucijah po svetu. V podatkovni bazi so bili objavljeni najprej rezultati Popisa kmetijstva 2000 in Popisa prebivalstva 2002, nato pa so bili postopoma dodani tudi podatki drugih statističnih področij.

V letu 2005 je sledila nadgradnja te podatkovne baze, po načelu enotne vstopne točke v **podatkovni portal SI-STAT**, s povezavami do vseh objavljenih statističnih podatkov, dosegljivih na spletnih podstraneh SURS-a, pooblaščenih izvajalcev državne statistike ter Eurostata in nekaterih mednarodnih organizacij, kasneje pa tudi do različnih resornih statistik ministrstev in vladnih služb. Leta 2006 je bil SI-STAT dopolnjen z možnostjo **prikazovanja podatkov v kartogramih**.

Razvoj obsega vsebin in število uporabnikov na podatkovnem portalu SI-STAT

	Tabele	Vključena statistična področja	Registrirani uporabniki
2004	130	2	-
2005	323	16	1.177
2006	781	23	3.200
2007	1.118	25	5.100
2008	1.277	25	6.800
2009	1.521	28	8.300
2010	1.774	30	9.100
2011	3.868	30	9.923
2012	4.656	30	10.669
2013	4.958	30	11.325

- ni pojava
Vir: SURS

Spletna stran SURS-a – vstop na podatkovni portal SI-STAT

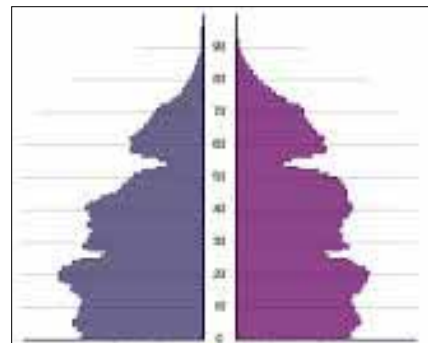
Že od vzpostavitve je SI-STAT **dvojezičen**. Poleg podatkov so uporabnikom na voljo tudi metapodatki, in sicer za večjo preglednost in lažje razumevanje statističnih podatkov, s posebej označenimi pomembnejšimi pojasnili (npr. opozorila na metodološke spremembe, prelome časovnih vrst ipd.).

S širjenjem vsebin na podatkovnem portalu pa je vse bolj zamirala (2011) Banka statističnih podatkov, ki je bila vzpostavljena leta 1979.

Interaktivne vsebine z zanimivimi upodobitvami statističnih podatkov

Od leta 2009 dalje SURS na svoji spletni strani ponuja uporabnikom vedno več **interaktivnih vsebin**, kot sta na primer **prebivalstvena piramida** – interaktivni grafični prikaz razvoja starostne in spolne strukture prebivalstva Slovenije od leta 1971 do leta 2061 in **Slovenske občine v številkah**, s katero so prikazane razlike in podobnosti med slovenskimi občinami, pa tudi njihov položaj v državi – vsaka občina je predstavljena s kratkim člankom, v katerem so opisani in kartografsko prikazani izbrani statistični podatki ter kazalniki.

Začetek celovite interaktivne kartografije na SURS-u je predstavljal **Interaktivni statistični atlas**, ki je uporabnikom ponujal pregledovanje širokega nabora statističnih vsebin skozi daljše časovno obdobje na ravni občin in statističnih regij. Leta 2011 je bil vzpostavljen **geostatistični portal**, na katerem so zbrana različna orodja za prostorski prikaz podatkov, poleg že prej omenjenega prikaza slovenskih občin in atlasa tudi **tematska kartografija**, baza krajevnih imen in pa **KASPeR** – Kartografska aplikacija statističnih podatkov e-razsežnosti. KASPeR je bil prvo spletno kartografsko orodje v statističnem svetu, ki je uporabniku ponudilo vpogled v izbrane vsebine popisa 2011 vse do ravni najožjega bivanjskega okolja – prostorske enote velikosti 100 m x 100 m. SURS je bil leta 2008 namreč pobudnik vzpostavitve nacionalnega sistema hierarhičnih mrež, ki omogoča prikazovanje uradnih statistik ne samo na administrativnih enotah, ampak tudi na hierarhično urejeni mreži kvadratnih celic različnih velikosti.

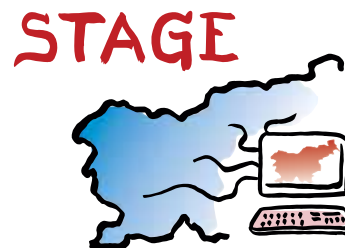
Spletna stran SURS-a – prebivalstvena piramida

Spletna stran SURS-a – publikacija Slovenske občine v številkah

Leta 2014 pa je SURS predstavil **STAGE** (STATistika in GEografija) – celovit sistem diseminacije geoprostorskih statističnih podatkov. STAGE združuje širok nabor vsebin in časovne serije Interaktivnega atlasa ter prostorsko natančnost KASPeR-ja. Z možnostjo prostorskega poizvedovanja uporabniku ponuja nove razsežnosti analize in prikazovanja statističnih podatkov kot tudi njihov prenos v geoprostorski obliki. Z uvedbo aplikacije STAGE se SURS uvršča med najnaprednejše evropske statistične urade na tem področju.

SURS je na svojo spletno stran dodajal tudi vsebine, zanimive za širši krog uporabnikov, kot sta **Imena in rojstni dnevi** ter **Krajevna imena**.

SURS od leta 2009 na svoji spletni strani omogoča posredovanje novic ali povezav v **spletna orodja** za zbiranje priljubljenih vsebin in v socialna omrežja (Facebook, MySpace, LinkedIn, Twitter, Delicious, Google in druga). SURS je bil tudi eden izmed prvih uradov v svetovnem merilu, ki je začel uporabljati Twitter, in sicer z najpomembnejšim povzetkom vsake objave.

Uvajanje novih publikacij s statističnimi rezultati

Razvoj spletnih storitev je povzročil spremenjene zahteve glede načinov objave podatkov: čedalje manjši je bil obseg tiskanih publikacij, vse večje je bilo število objav publikacij v elektronski obliki. Tudi tiste publikacije, ki sicer še izidejo v tiskani obliki, so na spletni strani objavljene v elektronski obliki. Leta 2013 je SURS izdal **prvo elektronsko knjigo** *Ljudje, družine, stanovanja* – to pomeni, da jo je možno brati na tablicah, pametnih telefonih ali e-bralnikih.

SURS-ova prva elektronska knjiga

Najpomembnejša SURS-ova zbirka publikacij je **Prva objava**, s katero SURS na svoji spletni strani sporoča prve in bistvene izsledke statističnih raziskovanj. Zbirka je bila vzpostavljena leta 2004 kot rezultat spoznanja, da vedno več uporabnikov (splošna javnost in novinarji) nima dovolj časa ali razumevanja statistike, da bi uporabljali publikacije, ki so dolge, a ne poudarijo dovolj bistva pojava, hkrati pa takšne publikacije zahtevnim uporabnikom ne prinašajo dovolj podrobnih informacij v obliki, ki bi omogočala nadaljnje delo s podatki. Prva objava nudi statistične rezultate, podane v učinkovitem **komentarju** (povzetek izpostavi bistveno informacijo) ter prikazane v **grafikonu** in preprosti **tabeli**. V objavi so navedene tudi povezave na podrobnejše podatke na podatkovnem portalu SI-STAT, na metodološka pojasnila, na koledar naslednjih objav, navedeni so tudi podatki o avtorju, pri katerem je mogoče dobiti dodatna pojasnila. Za pripravo in upravljanje zbirke je bil razvit tudi poseben računalniško podprt sistem.

V letu 2004 je izšlo 222 Prvih objav, njihovo število pa se je iz leta v leto povečevalo. V letu 2013 je SURS pripravil že **521 Prvih objav**, kar je v povprečju več kot dve na delovni dan.

Tviti na @StatSlovenija

Primer Prve objave

SURS je skladno z novimi spoznanji o komuniciranju z uporabniki statističnih podatkov in informacij ter s tehnološkim razvojem razvijal nove vrste publikacij in uvajal nove zbirke:

- **Statistični portret Slovenije v EU:** položaj Slovenije v EU (2004),
- zbirka **Brošure** (2006): zaokroženo so predstavljena posamezna statistična področja oz. povezane vsebine,
- **Pomembnejši statistični podatki o Sloveniji** (2006): na enem mestu so objavljeni statistični podatki s posameznih statističnih področij (osvežitev Mesečnega statističnega pregleda),
- **Slovenske regije v številkah** (2006): na enem mestu so zbrani in prikazani podatki in kazalniki na ravni statističnih regij; leta 2010 je ta publikacija postala prva interaktivna elektronska publikacija SURS-a,
- posebne oz. priložnostne ali promocijske publikacije, npr. **Slovenija 15 let po osamosvojitvi** (2006), **Slovenija in države OECD** (2009), **Sloveniji za 20. rojstni dan – slovenski statistiki** (2011), **To je Slovenija – naše prvo desetletje v EU** (2014).

Poleg prebivalstvenih podatkov so bili v zbirki Brošure največkrat predstavljeni podatki o okolju, varstvu okolja, trajnostnem razvoju. SURS je tako prispeval k ozaveščanju javnosti v odnosu do okolja. Gre za presečne publikacije (tj. publikacije z rezultati več statističnih raziskovanj): Okoljski kazalniki za Slovenijo (2009), Kazalniki trajnostnega razvoja (2010), Okolje, energetika in transport v številkah (2011), Voda – od izvira do izpusta (2013).

*Precejšen del prikazanih podatkov izhaja tudi iz izsledkov **okoljsko-ekonomskih računov**, ki jih je SURS razvijal v zadnjem desetletju, sprva v skladu z nastajajočimi mednarodnimi metodologijami, pri razvoju katerih je sodeloval, kasneje pa skladno z Uredbo EU o okoljsko-ekonomskih računih⁵. Ti računi obsegajo več sklopov: račune snovnih tokov, račune NAMEA - emisije v zrak, račune izdatkov za varstvo okolja, račune okoljskega blaga in storitev, račune okoljskih davkov in energetske račune. Podatke za prva dva sklopa računov SURS redno objavlja, druge pa še razvija. Za izračunavanje statističnih podatkov SURS uporablja administrativne vire podatkov in rezultate iz že obstoječih statističnih raziskovanj.*

*Pri pravi **Kazalnikov blaginje v Sloveniji** je SURS sodeloval z Uradom Republike Slovenije za makroekonomske analize in razvoj (UMAR), Agencijo Republike Slovenije za okolje (ARSO) in Nacionalnim inštitutom za javno zdravje (NIJZ). Skupna objava je izšla v letu 2014 na naslovu: <http://www.kazalniki-blaginje.gov.si/>.*

Nekatere SURS-ove publikacije

⁵ Uredba (EU) št. 691/2011 Evropskega parlamenta in Sveta o evropskih okoljsko-ekonomskih računih.

SURS-ova publikacija z najdaljšo tradicijo je bil **Statistični letopis**, ki je v značilni obliki zadnjič izšel leta 2013. SURS bo na svoji prenovljeni spletni strani namesto tega uporabnikom nudil aktualne podatke, osnovne in podrobne tabele, pripravil pa bo tudi novo, moderno in vizualno prijazno tiskano publikacijo. Od leta 2008 so na spletni strani SURS-a uporabnikom na voljo vsi letniki Statističnega letopisa od leta 1953 dalje.

V prejšnjih obdobjih je SURS izdajal tudi publikacije iz zbirk **Statistične informacije** in **Rezultati raziskovanj**, ki pa sta sčasoma zamrli, saj so podrobnejši in za nadaljnjo uporabo primernejši podatki objavljeni na podatkovnem portalu SI-STAT, ob izidu novih podatkov pa je vedno objavljena tudi Prva objava.

Obseg SURS-ove publicistike

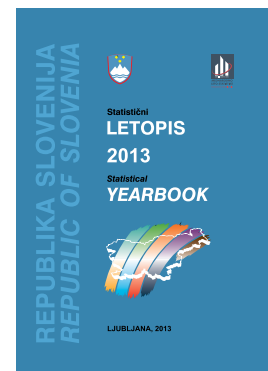
	Skupno število izdanih publikacij	... od tega			
		Prva objava	E-objava	Brošure	Statistične informacije
2004	674	222	4	-	385
2005	769	301	86	-	336
2006	792	416	145	2	208
2007	744	457	160	3	80
2008	727	472	158	2	56
2009	758	505	167	4	44
2010	724	507	159	5	26
2011	729	520	146	5	24
2012	723	519	152	5	17
2013	693	521	132	4	8

- ni pojava

Vir: SURS

Dostop do mikropodatkov za raziskovalce

SURS je področje **dostopa do statistično zaščitene mikropodatke** začel sistematično uvajati po ustanovitvi Odbora za varstvo podatkov. Za registrirane raziskovalne institucije, registrirane raziskovalce in raziskovalce organov državne uprave je vzpostavil **pravila in postopke dostopa** ter jih objavil na svoji spletni strani. Uporabniki so mikropodatke sprva prejemali na CD-jih, v letu 2005 pa je SURS vzpostavil t.i. **varno sobo**. V njej so računalniki brez povezav z zunanjim okoljem. Raziskovalci lahko analizirajo statistično zaščitene mikropodatke – to so podatki,

ki ne vsebujejo (osebnih) identifikacijskih podatkov, npr. EMŠO ali matične številke podjetja, vsebujejo pa statistični identifikator.

Za poenostavitev dela raziskovalcev je SURS v sodelovanju s takratnim Ministrstvom za visoko šolstvo in znanost leta 2006 vzpostavil **sistem dostopa do podatkov na daljavo**. Raziskovalec lahko (po podpisu pogodbe) prek interneta s svojega računalnika s sistemom gesel dostopa do zanj pripravljenih statistično zaščitene mikropodatkov.

SURS-ova storitev, ki raziskovalcem omogoča dostop do mikropodatkov, njihovo povezovanje in analiziranje, je pomembna tudi zato, ker omogoča izdelavo analiz; tako strateške odločitve, pomembne za državo ali za izvajanje politik na različnih področjih, npr. socialnih, lahko temeljijo na podatkovno podprtih podlagah.

Od leta 2011 dalje SURS omogoča raziskovalcem, ki delajo s podatki pooblaščenih izvajalcev državne statistike, uporabo infrastrukture SURS-a za raziskovalne namene.

Učinkovit sistem varovanja informacij

SURS je v zadnjih letih naredil velik napredek na področju varovanja informacij, ne le sistemsko in tehnično, v smislu dobro vpeljanega sistema, ampak tudi na področju osveščanja svojih zaposlenih in zunanjih uporabnikov, ki dostopajo do mikropodatkov. Na SURS-u v okviru upravljanja varovanja podatkov in informacij delujeta dva odbora, in sicer Odbor za varstvo podatkov (OVP) ter Odbor za sistem upravljanja varovanja informacij (OSUVI). Celoten sistem sledi mednarodno uveljavljenim standardom (ISO 27001).

Odbor za varstvo podatkov (OVP) je bil ustanovljen leta 2004, in sicer z namenom celovitega in transparentnega delovanja na področju varstva podatkov. V okviru svojih nalog obravnava posamezne prošnje za pridobitev mikropodatkov in vzorcev za znanstveno-raziskovalne namene domačih in tujih raziskovalnih institucij in raziskovalcev posameznikov, obravnava pa tudi predloge nacionalnih in evropskih aktov s področja varstva podatkov, sodeluje pri oblikovanju postopkov zaščite statističnih podatkov.

Odbor za sistem upravljanja varovanja informacij (OSUVI) je bil ustanovljen leta 2008, z namenom celovitega in transparentnega delovanja na širšem področju upravljanja varovanja podatkov in informacij. Pripravil je celovito politiko varovanja informacij, ki je bila sprejeta leta 2011. Ta obsega krovno varnostno politiko z naslovom **Politika varovanja informacij na SURS in 12 pravilnikov**, ki urejajo posamezna področja informacijske varnosti na SURS-u. Na intranetnem portalu je bila vzpostavljena podstran, na kateri se zaposleni lahko seznanijo z informacijami ali odboru sporočajo svoja vprašanja.

Spletna stran SURS-a – pojasnila o dostopu in uporabi statistično zaščitene mikropodatkov

CELOSTNO OBRAVNAVANJE KAKOVOSTI

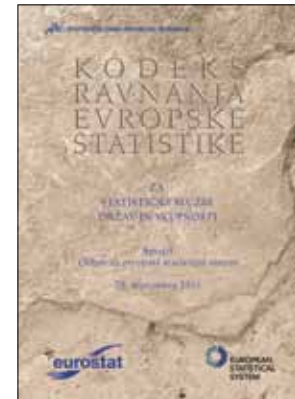
Zavezanost načelom Kodeksa ravnanja evropske statistike

Leta 2005 so države članice EU in Eurostat sprejeli **Kodeks ravnanja evropske statistike** (v nadaljevanju Kodeks), ki je bil prenovljen leta 2011 in je tako usklajen z Uredbo o evropski statistiki⁶. S sprejetjem Kodeksa so se statistični uradi držav članic EU in Eurostat zavezali, da bodo izvajali aktivnosti, ki zagotavljajo visokokakovostno statistiko. Kot odgovor na zahteve, ki jih določa Kodeks, je SURS v letu 2005 sprejel **Strategijo celostnega obvladovanja kakovosti** 2006–2008, ki jo je kasneje tudi nadgradil in vključil v Srednjeročni program statističnih raziskovanj 2008–2012. Namen strategije je bil ohraniti neodvisnost državne statistike, povečati kakovost statističnih izdelkov in storitev ter vzpostaviti ravnotežje med dajalci in uporabniki statističnih podatkov in informacij. **Doseženi cilji strategije** so vpeljani v vsakodnevno delovanje SURS-a, upoštevana so načela Kodeksa, na spletni strani sta bili objavljeni *Izjava Statističnega urada RS o kakovosti* in *Izjava Statističnega urada RS o spoštovanju zaupnosti*.

Leta 2007 so na vseh statističnih uradih držav članic EU in na Eurostatu potekali t.i. **strokovni pregledi** (angl. peer review), da bi ugotovili stopnjo izpolnjevanja Kodeksa v celotnem Evropskem statističnem sistemu. Po pregledu so bila vsaki državi in Eurostatu dana priporočila za izboljšave, izdelan je bil seznam ukrepov za izboljšanje in izpostavljene so bile tudi dobre prakse. Pri tem je treba zapisati, da so bile za SURS izpostavljene kar **štiri dobre prakse**, in sicer: (1) Zakon o državni statistiki, (2) dostop do mikropodatkov za raziskovalce, (3) način poročanja o napakah pri objavah in (4) sistem delovanja statističnih svetov. V letih 2013/14 so potekale priprave na nov strokovni pregled septembra 2014.

Poročanje o kakovosti raziskovanj

V skladu z Eurostatovim standardom za poročanje o kakovosti statističnih raziskovanj je SURS z letom 2006 začel redno pripravljati **standardna poročila o kakovosti**, ki vsebujejo podrobne opise posameznih statističnih raziskovanj glede na vse dimenzije kakovosti (ustreznost, točnost ocen, pravočasnost in točnost objav, primerljivost rezultatov, skladnost rezultatov ter dostopnost in jasnost informacij) ter tudi vrednosti kazalnikov kakovosti, ki omogočajo pregled različnih komponent kakovosti ter primerljivost le-teh med statističnimi raziskovanji in tudi med državami. Standardna poročila se za raziskovanja osvežujejo na 5 let.

Poročilo članov skupine za strokovni pregled, september 2007

⁶ Uredba (ES) št. 223/2009 Evropskega parlamenta in Sveta o evropski statistiki ter razveljavitvi Uredbe (ES, Euratom) št. 1101/2008 Evropskega parlamenta in Sveta o prenosu zaupnih podatkov na Statistični urad Evropskih skupnosti, Uredbe Sveta (ES) št. 322/97 o statističnih podatkih Skupnosti in Sklepa Sveta 89/382/EGS, Euratom, o ustanovitvi Odbora za statistične programe Evropskih skupnosti.

VLOGA SURS-A V SLOVENIJI IN KOT DELA EVROPSKE IN MEDNARODNE STATISTIKE

Slovenska državna statistika: SURS in pooblaščen izvajalci dejavnosti državne statistike

Zakon o državni statistiki določa, da osnovne naloge pri izvajanju dejavnosti državne statistike opravlja SURS skupaj s pooblaščenimi izvajalci dejavnosti državne statistike (v nadaljevanju pooblaščen izvajalci), ki to nalogo in odgovornost sprejmejo za čas veljavnosti Srednjeročnega programa statističnih raziskovanj (SPSR). V zadnjem desetletju sta veljala SPSR 2003–2007 in SPSR 2008–2012, sedanji srednjeročni program pa velja za obdobje 2013–2017. V vseh obdobjih so pooblaščen izvajalci: **Agencija RS za javnopravne evidence in storitve (Ajpes)**, **Banka Slovenije**, **Nacionalni inštitut za javno zdravje (do leta 2013 Inštitut za varovanje zdravja RS)**, **Ministrstvo za finance**, **Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije (ZPIZ)** in **Zavod RS za zaposlovanje**; Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije je bil pooblaščen izvajalec v obdobju 2003–2007. SURS, kot koordinator državne statistike, in pooblaščen izvajalci izmenjujejo informacije, dobre prakse in znanja na metodoloških in drugih področjih, uveljavljena je skupna uporaba nekaterih infrastrukturnih orodij ipd. Tudi za vse pooblaščen izvajalce, razen za Banko Slovenije, ki je zavezana ureditvi Evropskega sistema centralnih bank (ESCB), veljajo načela Kodeksa ravnanja evropske statistike.

Delo SURS-a spremlja **Statistični svet RS**, ki je strokovno metodološko posvetovalno telo za strateška in razvojna vprašanja državne statistike in je najvišji predstavnik uporabnikov statističnih podatkov in informacij ter strokovne javnosti.

SURS, partner v Evropskem statističnem sistemu

Leta 2004 je Slovenija vstopila v EU, SURS kot glavni izvajalec državne statistike pa je postal del **Evropskega statističnega sistema**, v katerem veljajo med državami članicami in Eurostatom partnerska pravila. Večino raziskovanj, ki jih izvaja SURS, določa evropska statistična zakonodaja – z zakonodajnim redom usklajena statistika je bila tudi pogoj za vstop Slovenije v Evropsko unijo. SURS sodeluje pri zakonodajnih postopkih, vključuje pa se tudi v različne projekte, ki so namenjeni podpori pri razvoju statističnih področij v okviru Evropskega statističnega sistema. SURS je aktiven tudi v mednarodnih raziskovalnih projektih (npr. 7. okvirni program), v katerih sodelujejo predstavniki nacionalnih statističnih uradov in univerz.

NIJZ Nacionalni inštitut
za javno zdravje

**BANKA
SLOVENIJE**
EVROSISTEM

AJPES

ZPIZ

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA FINANCE

Zavod Republike Slovenije
za zaposlovanje

eurostat

V prvi polovici 2008 je Slovenija predsedovala Svetu EU, SURS pa **Delovni skupini Sveta EU za statistiko**. V času predsedovanja je bil dosežen napredek v razpravi o uredbi o evropski statistiki, sprejet je bil dogovor o vsebini uredb o popisih kmetijstva, o trgovinski menjavi med državami članicami ter o anketi o življenjskih pogojih. Dosežen je bil pomemben napredek pri oblikovanju besedila uredbe o statistiki prodaje in porabe fitofarmacevtskih sredstev. Uspešno se je končalo pogajanje o uredbi o popisih prebivalcev in stanovanj, ki je na tem področju prvič zagotovila usklajene in primerljive podatke v EU.

Slovensko predsedstvo Delovni skupini Sveta EU za statistiko

**Program slovenskega predsedovanja na področju statistike
(1. januar – 30. junij 2008)**

1. Prioritete

Splošne prioritete slovenskega predsedovanja določa 18-mesečni program, ki so ga skupaj pripravila predsedstva Nemčije, Portugalske in Slovenije. V tej zvezi bo slovensko predsedstvo spodbujalo zagotavljanje visokokakovostnih in zanesljivih uradnih statističnih informacij, in sicer ob upoštevanju načel Kodeksa ravnanja evropske statistike, razumne obremenitve poročevalskih enot in državnih statističnih uradov, preglednosti stroškov in stroškovne učinkovitosti.

Slovensko predsedstvo bo nadaljevalo delo, ki so ga opravila prejšnja predsedstva. Prizadevalo si bo dopolniti zakonodajne dosjeje, ki so v veliki meri že dobro pripravljene, in doseči napredek pri novih dosjejih.

Posebne prednostne naloge slovenskega predsedstva na področju statistike bodo:

- Uredba Evropskega parlamenta in Sveta o evropski statistiki
- Uredba Evropskega parlamenta in Sveta o statistiki fitofarmacevtskih sredstev
- Uredba (ES) Evropskega parlamenta in Sveta o spremembi Uredbe (ES) št. 638/2004 Evropskega parlamenta in Sveta o spremembi sistema pragov in meril za ocenjevanje za statistiko Skupnosti v zvezi z blagovno menjavo med državami članicami
- Uredba Evropskega parlamenta in Sveta o statistiki Skupnosti v zvezi z blagovno menjavo z državami, ki niso članice Evropske unije (EXTRASTAT)

2. Skupina za predsedovanje

Skupino za predsedovanje sestavljajo naslednje osebe iz Statističnega urada Republike Slovenije:

- Genovefa Ružič, namestnica generalne direktorice – predsedujoča
- Mag. Karmen Hren, vodja sektorja za nacionalne račune – predsedujoča

Slovenija prevzame skupno evropsko valuto

Slovenija je leta 2007 prevzela **evro** kot svojo nacionalno valuto. SURS je po pooblastilu Evro-koordinacije, ki sta jo vodila Banka Slovenije in Vlada RS, pripravil metodologijo za **preračune časovnih vrst**, in sicer s fiksnim tečajem, ki ohranja indeksne časovne vrste in je namenjen analizam za Slovenijo, ali s tekočim povprečnim mesečnim, četrtnim oz. letnim tečajem, ki je namenjen mednarodnim primerjavam. SURS je objavil preračune časovnih vrst **absolutnih podatkov**, ki so bile pred letom 2007 objavljene v tolarjih, indeksnih časovnih vrst pa SURS ni preračunaval za nazaj, saj prehod na evro ni pomenil metodološke spremembe pri spremljanju časovnih vrst. Med pripravami na prevzem evra v državni statistiki je bilo identificiranih 189 različnih raziskovanj (skoraj tretjina), pri katerih so bile potrebne prilagoditve. Za usklajeno obveščanje uporabnikov o tako obširnih spremembah je bila pripravljena **posebna spletna podstran**, na kateri so objavljena vsa pojasnila, kako je metodološko potekal prehod na evro v državni statistiki. Zaradi pričakovanega vpliva uvedbe evra na rast cen je SURS pripravil **dodatne analize cen** za tiste podskupine izdelkov in storitev, ki so najbolj vplivale na skupno gibanje cen in katerih cene so kazale največji odmik od gibanja cen v preteklih obdobjih. Izsledke analiz je objavil na svojih spletnih podstraneh.

	Indeks cene v državnem sektorju	Indeks cene v zasebnem sektorju
000	100,0	100,0
010	100,0	100,0
020	100,0	100,0
030	100,0	100,0
040	100,0	100,0
050	100,0	100,0
060	100,0	100,0
070	100,0	100,0
080	100,0	100,0
090	100,0	100,0
100	100,0	100,0
110	100,0	100,0
120	100,0	100,0
130	100,0	100,0
140	100,0	100,0
150	100,0	100,0
160	100,0	100,0
170	100,0	100,0
180	100,0	100,0
190	100,0	100,0
200	100,0	100,0
210	100,0	100,0
220	100,0	100,0
230	100,0	100,0
240	100,0	100,0
250	100,0	100,0
260	100,0	100,0
270	100,0	100,0
280	100,0	100,0
290	100,0	100,0
300	100,0	100,0
310	100,0	100,0
320	100,0	100,0
330	100,0	100,0
340	100,0	100,0
350	100,0	100,0
360	100,0	100,0
370	100,0	100,0
380	100,0	100,0
390	100,0	100,0
400	100,0	100,0
410	100,0	100,0
420	100,0	100,0
430	100,0	100,0
440	100,0	100,0
450	100,0	100,0
460	100,0	100,0
470	100,0	100,0
480	100,0	100,0
490	100,0	100,0
500	100,0	100,0
510	100,0	100,0
520	100,0	100,0
530	100,0	100,0
540	100,0	100,0
550	100,0	100,0
560	100,0	100,0
570	100,0	100,0
580	100,0	100,0
590	100,0	100,0
600	100,0	100,0
610	100,0	100,0
620	100,0	100,0
630	100,0	100,0
640	100,0	100,0
650	100,0	100,0
660	100,0	100,0
670	100,0	100,0
680	100,0	100,0
690	100,0	100,0
700	100,0	100,0
710	100,0	100,0
720	100,0	100,0
730	100,0	100,0
740	100,0	100,0
750	100,0	100,0
760	100,0	100,0
770	100,0	100,0
780	100,0	100,0
790	100,0	100,0
800	100,0	100,0
810	100,0	100,0
820	100,0	100,0
830	100,0	100,0
840	100,0	100,0
850	100,0	100,0
860	100,0	100,0
870	100,0	100,0
880	100,0	100,0
890	100,0	100,0
900	100,0	100,0
910	100,0	100,0
920	100,0	100,0
930	100,0	100,0
940	100,0	100,0
950	100,0	100,0
960	100,0	100,0
970	100,0	100,0
980	100,0	100,0
990	100,0	100,0

Spletna stran SURS-a – podstran, ki jo je SURS vzpostavil ob uvedbi evra

Leta 2007 je SURS prvič objavil **indekse cen stanovanj in hiš** za obdobje 2004–2006, sledile so objave četrtnih podatkov. Vir podatkov za rabljena stanovanja so bile evidence DURS-a in t. i. Evidence trga nepremičnin na GURS-u, za pridobitev podatkov o cenah novogradenj pa SURS-u podatke neposredno sporočajo investitorji. Indeks je del sklopa več indeksov cen stanovanjskih nepremičnin, ki jih SURS razvija v okviru pilotnega projekta Eurostata (angl. Owner Occupied Housing, OOH). Z letom 2013 so bili pripravljene podatki in postopki za vzpostavitev redne produkcije indeksa cen stanovanjskih nepremičnin, v katerih bivajo lastniki.

Leta 2009 je SURS prvič objavil **indeks cen storitev pri proizvajalcih**, izračunan na podlagi 18 delnih indeksov za izbrane storitvene dejavnosti.

SURS, mednarodno aktivna ustanova

Leta 2006 je Slovenija pridobila status opazovalke v **Odboru OECD za statistiko**, v katerem je Slovenijo zastopal SURS. To je omogočilo pravočasen začetek aktivnosti za vstop Slovenije v OECD, saj so urejene statistike pogoj za vstop. Od sredine leta 2010 dalje, ko je Slovenija postala članica OECD, SURS redno in aktivno sodeluje v Odboru OECD za statistiko.

SURS je ves čas aktiven tudi pri razvoju statistike v sklopu programov pomoči državam Zahodnega Balkana.

SURS sodeluje tudi z drugimi mednarodnimi institucijami, je član **Konference evropskih statistikov (CES)**, ki je del Ekonomske komisije združenih narodov za Evropo (UNECE), sodeluje pri delu **Statistične komisije Združenih narodov** in z raznimi drugimi mednarodnimi organizacijami.

SURS, (so)organizator različnih dogodkov

SURS in **Statistično društvo Slovenije** sta v obdobju 1987–2012 vsako leto organizirala večdnevno mednarodno statistično posvetovanje, t. i. **Statistične dneve**. Ob 20. jubilejnem dogodku je bila izdana posebna publikacija z naslovom **Dvajset statističnih srečanj v Radencih: ogledalo razvoja statistike in Slovenije, 1987–2010**, ob vsakem posvetovanju pa je bil izdan tudi zbornik prispevkov. Od leta 2013 ima dogodek prenovljen koncept, kar pomeni, da je izbrana aktualna družbena tema, ki je osvetljena s statističnega vidika ali se navezuje na statistične podatke. Pri zaključkih posvetovanja so sprejete tudi namere SURS-a za izvedbo aktivnosti glede obravnavane teme.

SURS je leta 2010 in 2011 organiziral dve **okrogli mizi** in obakrat je bil njun pokrovitelj predsednik države, pri prvi okrogli mizi pa je bil sopokrovitelj dogodka generalni sekretar OECD Angel Gurría. Temi navedenih okroglih miz sta bili: *Merjenje in uporaba podatkov o družbenem napredku in blaginji* ter *Verodostojnost strategij razvoja in zaupanje v dejstva statističnih analiz, modelov in kazalnikov*. V uvodu druge okrogle mize je bila predstavljena priložnostna publikacija, izdana ob jubileju samostojne Slovenije z naslovom **Sloveniji za 20. rojstni dan – slovenski statistiki**.

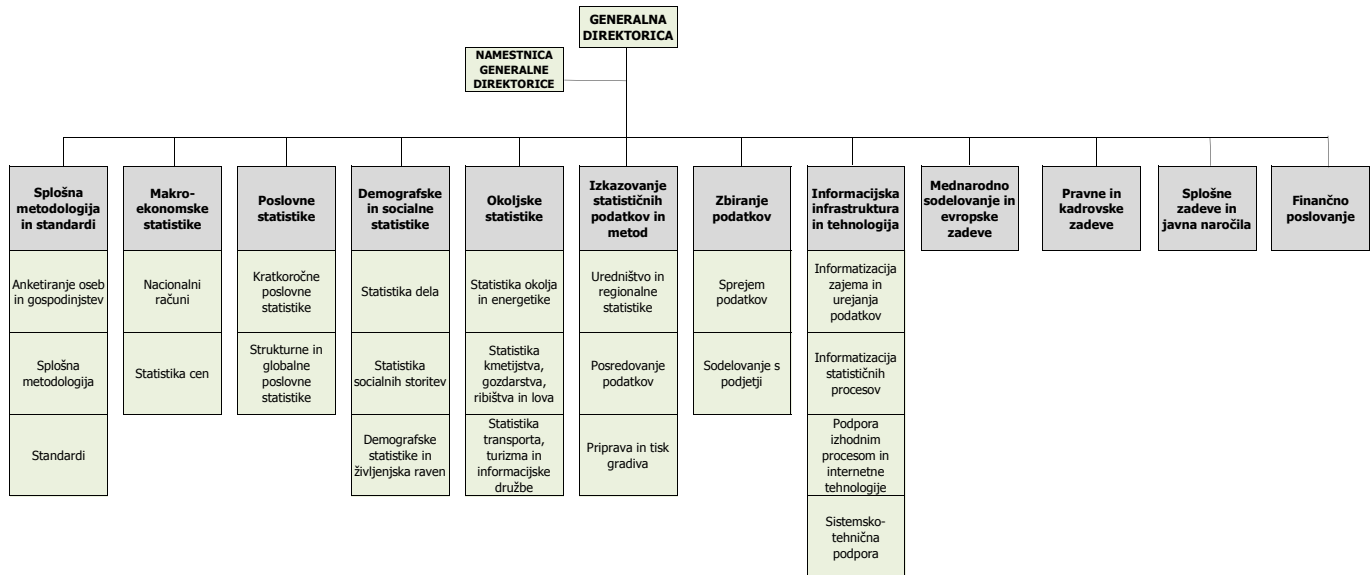
SURS je bil soorganizator dveh odmevnih **mednarodnih konferenc**, in sicer je leta 2008 soorganiziral 30. konferenco IARIW – The International Association for Research in Income and Wealth v Portorožu, leta 2011 pa v Ljubljani skupaj z UNECE Konferenco o urejanju podatkov.

SURS IN DELOVNO OKOLJE

SURS po Zakonu o državni statistiki deluje kot strokovno samostojna vladna služba. SURS je v letih 2003 do 2013 vodila mag. Irena Krizman, sredi leta 2013 pa je vodenje prevzela Genovefa Ružič. Organizacijsko je razdeljen na sektorje in službe, znotraj sektorjev so oblikovani oddelki. **Število zaposlenih** se je od konca leta 2003 do konca leta 2013 zmanjšalo približno za petino (s 393 na 328 zaposlenih). SURS je svojo organizacijsko strukturo prilagajal zmanjšanemu številu zaposlenih, spremembam pri delu in strukturi nalog. S tem je zagotavljal učinkovito razporeditev zaposlenih. V zadnjem desetletju se je **izboljšala izobrazbena struktura** zaposlenih, saj je imelo leta 2013 vsaj visokošolsko izobrazbo kar 73 % zaposlenih, leta 2003 pa je ta delež znašal 57 %. Leta 2013 je bilo med zaposlenimi 66 % žensk, leta 2003 pa 2 odstotni točki več. Povprečna starost zaposlenega je leta 2013 znašala 45,6 leta, leta 2003 pa 43,6 leta.

Genovefa Ružič,
generalna direktorica

Organizacijska struktura Statističnega urada Republike Slovenije, 23. 9. 2014

Kakor na vseh državnih ustanovah potekajo tudi na SURS-u od leta 2004 dalje **letni razgovori z zaposlenimi**, ki prav tako vplivajo na optimalnejšo razporeditev del in nalog. Z letom 2014 je SURS začel izgrajevati **model kompetenc zaposlenih** za izboljšanje načrtovanja izobraževanj in usposabljanj ter spodbujanje skrbi za lasten razvoj zaposlenih.

SURS je vedno skrbel za izobraževanje svojih zaposlenih, tako v Sloveniji kot v tujini, za slednje predvsem v organizaciji Eurostata. Ob načrtnem uvajanju izgradnje znanj in veščin je SURS leta 2008 prvič pripravil **Katalog usposabljanj in izobraževanj** za sledeče leto, v katerem je naveden tudi nabor obveznih vsebin (izobraževanj in znanj) za vse zaposlene. Taka izobraževanja so na primer: varstvo podatkov, pisarniško poslovanje in varstvo pri delu, za delo statistika pa je potrebno še poglobljeno znanje s področij vzorčenja, uporabe različnih programskih orodij za obdelave podatkov, priprave objav podatkov, kakovosti v statistiki, jasno in učinkovito komentiranje statističnih rezultatov. Pridobivanje komunikacijskih veščin zaposlenih je bil v zadnjem desetletju velik izziv za SURS. Kot primer naj navedemo, da so se statistiki – avtorji Prvih objav, udeležili večdnevni delavnic, ki so jih vodili tudi tuji strokovnjaki in domači novinarji. Veliko zaposlenih se je udeležilo tudi tečaja nastopanja pred mikrofonom in kamero.

Leta 2014 je SURS prvič organiziral **Utrip statistike**, strokovno posvetovanje za zaposlene SURS-a, kjer potekajo predstavitve dela in napredka ter strokovne razprave.

Za učinkovit pretok informacij med zaposlenimi in tudi optimizacijo posameznih procesov znotraj ustanove je SURS leta 2008 prenovil svojo notranjo spletno stran; vzpostavljen je bil **intranetni portal SursNet**. Zaposleni so se vključili kot uporabniki in kot soavtorji vsebin, saj je portal odprtega tipa in omogoča objavljanje vsebin ne le urednikom in avtorjem, ampak vsem zaposlenim.

Leta 2007 je bil ustanovljen **Forum mladih statistikov**, z namenom boljšega povezovanja in vključevanja mladih statistikov v delo SURS-a. Člani so pripravili knjižico **SURSKO na potepu po Statističnem uradu RS**, kjer je zbranih nekaj osnovnih informacij o SURS-u, z namenom, da se novozaposleni čim lažje prilagodijo delovnemu okolju.

SURS je do konca leta 2011 deloval na **dveh lokacijah** v Ljubljani, na naslovu Vožarski pot 12 in na naslovu Parmova ulica 33. Po dolgoletnih prizadevanjih za rešitev prostorske problematike se je v začetku leta 2012 uresničila potreba SURS-a po ustreznih prostorih, ki zagotavljajo najvišje standarde za varstvo podatkov, ustrezne delovne pogoje za zaposlene in racionalno izvajanje dejavnosti državne statistike, na enotni lokaciji. Selitev na novo lokacijo na Litostrojski cesti 54 v Ljubljani je bila izvedena hitro in racionalno. SURS je pridobil nov, varen podatkovni center, sodobno knjižnico, anketni studio ter sodobne delovne prostore.

Nekdanji SURS-ovi stavbi na Vožarskem potu 12 in Parmovi ulici 33 v Ljubljani

Nova stavba SURS-a na Litostrojski cesti 54 v Ljubljani

SURS-ov informacijski sistem

Zanesljivi podporni informacijski sistem je potreben tako za izvajanje statističnega procesa kot tudi za njegov razvoj. Jedro takega informacijskega sistema se nahaja v osrčju SURS-ove stavbe, v prostoru, ki ga imenujemo **varni podatkovni center**. Ta je v delu stavbe, kjer je zagotovljeno primerno okolje za delovanje občutljive strežniške opreme. Primerno okolje, kar med drugim pomeni primerno temperaturo, vlago in neprekinjeno električno napajanje, je zagotovljeno z zmogljivim hladilnim sistemom, sistemom za neprekinjeno napajanje, sistemom za požarno varovanje, sistemom za zaznavanje elementov nevarnosti in varovanje pred nepooblaščenim dostopom. Ker bi odpoved katerega od teh sistemov ogrozila delovanje informacijskega sistema SURS-a in mogoče tudi izgubo podatkov, so naprave, ki zagotavljajo pogoje za delovanje strežnikov, podvojene.

Pomemben vidik ob načrtovanju novih prostorov in varnega podatkovnega centra sta bila **učinkovitost in varčnost**. Na primer: v zimskem času hladilni sistem zagotavlja optimalne pogoje tudi s pomočjo hladnega zraka iz okolja. Uporaba sodobne hladno-tople cone skupaj z optimalno razporeditvijo strežniške opreme tvori energijsko varčen sistem. V desetih strežniških omarah neprestano deluje več kot 30 strežniških sistemov različnih proizvajalcev, ki poganjajo tako licenčno kot odprtokodno programsko opremo. Diskovni sistemi hranijo več kot 20 TB podatkov, ki se redno varnostno kopirajo, najpomembnejši tudi na sekundarno lokacijo v Mariboru. Varnostne kopije se začnejo izvajati pozno popoldan in ponoči, tako statistični proces ni moten. Za statistične obdelave podatkov se uporabljajo najnaprednejša licenčna in odprtokodna razvojna orodja in podatkovne baze. Pretežni del rešitev je plod znanja SURS-ovih zaposlenih. Virtualizacija strežniškega okolja (več kot 70 % SURS-ovih strežnikov je virtualnih) zagotavlja visoko fleksibilnost in razpoložljivost celotnega informacijskega sistema.

Varni podatkovni center SURS-a – strežniška soba

Varni podatkovni center SURS-a – strežniki

ZA ZAKLJUČEK

SURS tudi po prehojeni 70-letni poti nadaljuje svoje poslanstvo: ostaja torej razvojna institucija, ki je v svoji viziji delovanja zapisala, da želi biti zaupanja vredna ter prijazna do uporabnikov in dajalcev podatkov.

Ta misel je bila sicer zapisana na začetku obravnavanega desetletja, v povsem drugačnih gospodarskih in globalnih razmerah, vendar je še vedno aktualna. Temeljni cilji SURS-a so: še povečati uporabo statističnih podatkov in še okrepiti med uporabniki prepričanje o pomembnosti in potrebnosti teh podatkov; ohraniti zaupanje vseh deležnikov; ohraniti in še povečati prepoznavnost SURS-a in slovenske državne statistike.

Pomembno vlogo pri doseganju teh ciljev imajo zaposleni na SURS-u; s svojo profesionalnostjo, strokovnostjo in učinkovitostjo so že doslej in bodo tudi v prihodnje bistveno soustvarjali visokokakovostne statistične izdelke in storitve.

Ta jubilej je za nas obenem tudi začetek novega delovnega desetletja: na dobrih temeljih bomo SURS lahko razvijali naprej in ob tem sledili motu, da smo lahko še boljši. In še: da je treba in da je modro gledati naprej, vendar obenem upoštevati uveljavljene dobre prakse in graditi na doseženih rezultatih.

SEZNAM UPORABLJENIH KRATIC

AJPES	Agencija Republike Slovenije za javnopravne evidence in storitve
ARSO	Agencija Republike Slovenije za okolje
BDP	bruto domači proizvod
BS	Banka Slovenije
CES	Conference of European Statisticians – Konferenca evropskih statistikov
CPA	Classification of Products by Activity – Klasifikacija proizvodov po dejavnosti
DDV	davek na dodano vrednost
DURS	Davčna uprava Republike Slovenije
ECB	Evropska centralna banka
EGR	EuroGroups Register – Evropski register skupin podjetij
EMŠO	enotna matična številka občana
ESCB	Evropski sistem centralnih bank
ESR	Evropski sistem računov – European System of Accounts (ESA)
ESS	Evropski statistični sistem
EU	Evropska unija
EUL	enotna upravna listina
eSTAT	SURS-ov sistem elektronskega poročanja za podjetja
FATS	Foreign Affiliates Statistics – statistika tujih podjetij
GURS	Geodetska uprava Republike Slovenije
IKT	informacijsko-komunikacijska tehnologija
ISCO	International Standard Classification of Occupations – Mednarodna klasifikacija poklicev
KASPeR	Kartografska aplikacija statističnih podatkov e-razsežnosti
KLASIUS	Klasifikacijski sistem izobraževanja in usposabljanja
LPSR	Letni program statističnih raziskovanj
MF	Ministrstvo za finance
MNZ	Ministrstvo za notranje zadeve
NIJZ	Nacionalni inštitut za javno zdravje

NUTS	Nomenclature des Unites Territoriale pour Statistique – Klasifikacija statističnih teritorialnih enot v EU
OECD	Organisation for Economic Co-operation and Development – Organizacija za gospodarsko sodelovanje in razvoj
OSUVI	Odbor za sistem upravljanja varovanja informacij
OVP	Odbor za varstvo podatkov
PRS	Poslovni register Slovenije
SILC	Statistics on Income and Living Conditions – Raziskovanje o dohodkih in življenjskih pogojih
SI-STAT	podatkovni portal SURS-a
SKD	Standardna klasifikacija dejavnosti
SKP	Standardna klasifikacija poklicev
SKTE	Standardna klasifikacija teritorialnih enot
SOP	standardizirana statistična obdelava podatkov
SPR	Statistični poslovni register
SPSR	Srednjeročni program statističnih raziskovanj
SRDAP	Statistični register delovno aktivnega prebivalstva
SRKG	Statistični register kmetijskih gospodarstev
STAGE	STATistika in GEografija (sistem diseminacije geoprostorskih statističnih podatkov)
SURS	Statistični urad Republike Slovenije
TB	terabajt
UMAR	Urad za makroekonomske analize in razvoj
UNECE	The United Nations Economic Commission for Europe – Ekonomska komisija za Evropo pri Združenih narodih
UNESCO	United Nations Educational, Scientific and Cultural Organizations – Organizacija Združenih narodov za izobraževanje, znanost in kulturo
ZPIZ	Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije

VIRI

Poročilo o izvajanju Srednjeročnega programa statističnih raziskovanj 2003–2007. (2008). Ljubljana: Statistični urad Republike Slovenije.

Poročilo o izvajanju Srednjeročnega programa statističnih raziskovanj 2008–2012. (2013). Ljubljana: Statistični urad Republike Slovenije.

Poročilo o izvajanju letnega programa statističnih raziskovanj za leto 2002. (2003). Ljubljana: Statistični urad Republike Slovenije.

Poročilo o izvajanju letnega programa statističnih raziskovanj za leto 2003. (2004). Ljubljana: Statistični urad Republike Slovenije.

Državna statistika v letu 2004. Poročilo o izvajanju Letnega programa statističnih raziskovanj za leto 2004. (2005). Ljubljana: Statistični urad Republike Slovenije.

Državna statistika v letu 2005. Poročilo o izvajanju Letnega programa statističnih raziskovanj za leto 2005. (2006). Ljubljana: Statistični urad Republike Slovenije.

Državna statistika v letu 2006. Poročilo o izvajanju Letnega programa statističnih raziskovanj za leto 2006. (2007). Ljubljana: Statistični urad Republike Slovenije.

Državna statistika v letu 2007. Poročilo o izvajanju Letnega programa statističnih raziskovanj za leto 2007. (2008). Ljubljana: Statistični urad Republike Slovenije.

Državna statistika v letu 2008. Poročilo o izvajanju Letnega programa statističnih raziskovanj za 2008. (2009). Ljubljana: Statistični urad Republike Slovenije.

Državna statistika v letu 2009. Poročilo o izvajanju Letnega programa statističnih raziskovanj za 2009. (2010). Ljubljana: Statistični urad Republike Slovenije.

Državna statistika v letu 2010. Poročilo o izvajanju Letnega programa statističnih raziskovanj za 2010. (2011). Ljubljana: Statistični urad Republike Slovenije.

Državna statistika v letu 2011. Poročilo o izvajanju Letnega programa statističnih raziskovanj za 2011. (2012). Ljubljana: Statistični urad Republike Slovenije.

Državna statistika v letu 2012. Poročilo o izvajanju Letnega programa statističnih raziskovanj za 2012. (2013). Ljubljana: Statistični urad Republike Slovenije.

Državna statistika v letu 2013. Poročilo o izvajanju Letnega programa statističnih raziskovanj za 2013. (2014). Ljubljana: Statistični urad Republike Slovenije.

60 let slovenske statistike. (2004). Ljubljana: Statistični urad Republike Slovenije.

Smernice za zagotavljanje kakovosti. (2004). *Metodološki priročnik, št. 2.* Ljubljana: Statistični urad Republike Slovenije.

Zakon o državni statistiki z dopolnitvami (Uradni list RS, št. 45/95 in 9/01)

Spletna stran Statističnega urada RS: www.stat.si

Interna dokumentacija SURS-a in intranetni portal surs.net

PRILOGA: Zgodovinski pregled delovanja Statističnega urada Republike Slovenije

1944	Slovenski narodnoosvobodilni svet (SNOS) 19. avgusta sprejme sklep, da se ustanovi Statistični urad Slovenije.
1945	<p>Narodna vlada Slovenije v skladu z jugoslovansko zakonodajo 16. junija ustanovi pri svojem predsedstvu Statistični urad Slovenije, ki deluje po usmeritvah državnega statističnega urada Federativne ljudske republike Jugoslavije.</p> <p>Septembra so ustanovljene tudi statistične izpostave pri okrožnih in okrajnih ljudskih odborih, kot pomoč republiškem organu pri izvajanju raziskovanj na terenu.</p> <p>Prvo poročilo o delu Statističnega urada Slovenije za čas od osvoboditve do oktobra 1945 z razlago temeljnih načel delovanja: enotnost teorije in prakse, demokratičnost značaja statistike in povezanost vseh organov statistične službe ter z navedbo najpomembnejših nalog: koordinacija statističnega dela, vzgoja statističnega kadra in vzgoja množic za razumevanje podatkov.</p>
1948	Izveden je prvi povojni popis prebivalstva, s katerim se zberejo osnovni podatki o prebivalstvu po okrajih, naseljih in zaselkih.
1951	<p>Statistični urad Slovenije se preimenuje v Republiški zavod za statistiko in evidenco pri Gospodarskem svetu Vlade Ljudske republike Slovenije.</p> <p>Zaradi potreb po informacijah začne izhajati številne serijske statistične publikacije.</p>
1952	Republiški zavod za statistiko in evidenco kupi prvi IBM-ov sistem računalnikov, ki vsebuje tudi verificirke in tabele.
1953	<p>Prvi povojni popis prebivalstva je izveden v skladu s priporočili Organizacije združenih narodov. Prebivalci prejmejo ob popisu tudi obrazec »Prijava za register prebivalstva«; tako zbrani podatki so osnova za vzpostavitev kartotek stalnega prebivalstva po občinah.</p> <p>Izide prvi Statistični letopis Ljudske republike Slovenije – prvič so na enem mestu zbrani osnovni statistični podatki za leta po 2. svetovni vojni in podrobnejši za leto 1952.</p> <p>Z reorganizacijo državne uprave začne Zavod prvič delovati kot samostojni republiški organ, preimenuje se v Zavod za statistiko in evidenco Ljudske republike Slovenije.</p>
1955	<p>Izide drugi Statistični letopis Ljudske republike Slovenije.</p> <p>Zvezni zavod za statistiko izda načela za objavljanje uradnih statističnih podatkov, prevzame nadzor nad objavljanjem podatkov, kar pomeni tudi prenehanje izdajanja slovenskega Statističnega letopisa do leta 1964.</p> <p>Zavod za statistiko in evidenco Ljudske republike Slovenije začne izdajati revijo Prikazi in študije, v kateri se objavljajo kakovostni komentarji in analize.</p>
1956	Z decentralizacijo pristojnosti zvezne države na republiško raven se krepi samostojnost zavoda; ta se preimenuje v Zavod Ljudske republike Slovenije za statistiko.

- 1959 Ustanovljen je Strokovni svet za statistiko, odgovoren za koordinacijo statistične službe in za uskladitev vsebine statističnih raziskovanj; je predhodnik današnjega Statističnega sveta RS.
- 1960 Izveden je prvi povojni popis kmetijstva.
- 1961 Izveden je popis prebivalstva – zbrani podatki so namenjeni tudi za vzpostavitev registra stalnega prebivalstva. V večjih mestih so zbrani tudi podatki o stanovanjih.
- 1964 Znova začne izhajati Statistični letopis Slovenije.
- 1965 Reorganizacija Zavoda Ljudske republike Slovenije za statistiko, odpravljeni so okrajni zavodi za statistiko.
- 1966 Zvezni Temeljni zakon o statistiki poudari strokovno in metodološko enotnost statistike in organizacijo prepusti republiški zakonodaji.
- 1970 Zavod Ljudske republike Slovenije za statistiko izda publikacijo z naslovom »Osnovni register prebivalstva – osnutek idejnega projekta«, v kateri predstavi idejo o vzpostavitvi osrednjega registra za področje prebivalstva – to je vizionarski nastavek registrsko usmerjene statistike.
- 1971 Izveden je popis prebivalstva.
Za potrebe popisovalcev je organiziran statistični kataster, iz katerega nastane Register teritorialnih enot.
Na osnovi popisnih podatkov je vzpostavljen Centralni register prebivalstva.
- 1974 Z ustavnimi spremembami postane statistika dejavnost posebnega družbenega pomena in del družbenega sistema informiranja.
Zavod Ljudske republike Slovenije za statistiko postane Zavod Socialistične republike Slovenije za statistiko.
- 1976 Po popisu organizacij in skupnosti je vzpostavljen Register organizacij in skupnosti – predhodnik Poslovnega registra Slovenije.
- 1977 Ustanovljeno je Statistično društvo Slovenije.
- 1979 Zavod Socialistične republike Slovenije za statistiko kupi zmogljiv računalnik FACOM japonske družbe Fujitsu, otvoritev novega računskega centra, omogočene so prve poizvedbe v Banki statističnih podatkov.
- 1980 Uvedena je enotna matična številka občana, dani so pogoji za vodenje Centralnega registra prebivalstva.
- 1981 Izveden je popis prebivalstva.
Ustanovljen je prvi statistični sosvet, in sicer za področje zadovoljevanja informacijskih potreb s pomočjo podatkov Registra organizacij in skupnosti.
- 1987 Zavod Socialistične republike Slovenije za statistiko in Statistično društvo Slovenije organizirata v Radencih prvo strokovno posvetovanje Statistični dnevi; izide tudi zbornik s prispevki.
- 1988 Sprejet je Zakon o statističnih raziskovanjih, pomembnih za republiko.

- 1989 Slovenska vlada uvede na predlog Zavoda SRS za statistiko računanje BDP po mednarodno primerljivi metodologiji nacionalnih računov (SNR 93).
- 1991 Izveden je popis prebivalstva.
Osamosvojitve Republike Slovenije – Zavod RS za statistiko je sestavni del takratnega Ministrstva za planiranje.
- 1992 Prvo, neformalno srečanje s predstavniki Eurostata: na tej osnovi pripravi Zavod za statistiko program aktivnosti za evropeizacijo slovenske statistike.
Zavod za statistiko postane član Konference evropskih statistikov pri Ekonomski komisiji za Evropo Združenih narodov.
- 1993 Slovenija je vključena v program Phare, tj. program tehnične pomoči Eurostata na področju statistike.
- 1994 Slovenija in Eurostat podpišeta deklaracijo o sodelovanju na področju statistike. V tem dokumentu so zapisani pogoji, ki jih mora slovenska statistika izpolniti do vstopa v EU.
Statistični letopis Republike Slovenije začne izhajati dvojezično, slovensko-angleško.
- 1995 Sprejet je Zakon o državni statistiki, s katerim postane Statistični urad RS strokovno samostojna vladna služba. Določena so temeljna načela delovanja, državno statistiko sooblikujejo tudi pooblaščenih izvajalci dejavnosti državne statistike, ustanovljen je Statistični svet RS, dejavnost se odvija skladno s programi statističnih raziskovanj.
Register teritorialnih enot je predan v upravljanje Geodetski upravi RS.
- 1996 Statistični urad RS vzpostavi svojo prvo spletno stran.
- 1998 Centralni register prebivalstva je predan v upravljanje Ministrstvu za notranje zadeve.
- 2001 Sprejete so dopolnitve k Zakonu o državni statistiki, ki olajšajo sprejem programov statističnih raziskovanj, utrdijo neodvisnost Statističnega urada RS in natančneje opredelijo vlogo pooblaščenih izvajalcev dejavnosti slovenske državne statistike.
- 2002 Izveden je popis prebivalstva.
Poslovni register Slovenije, prvotno Register organizacij in skupnosti, je predan v upravljanje Agenciji RS za javno-pravne evidence in storitve.
- 2003 Vzpostavljena je podatkovna baza SI-STAT.
- 2004 Slovenija s 1. majem postane polnopravna članica Evropske unije, Statistični urad RS pa vstopi v Evropski statistični sistem.
Statistični urad RS praznuje 60. obletnico svoje ustanovitve, izide publikacija 60 let slovenske statistike.
- 2005 Sprejeta je Strategija celostnega obvladovanja kakovosti.
- 2006 Slovenija, ki jo zastopa Statistični urad RS, je kot stalna opazovalka povabljen v Odbor OECD za statistiko.
Vzpostavljeno je standardizirano merjenje kakovosti podatkov v statističnih raziskovanjih: Standardna poročila o kakovosti.

- 2007 Slovenija s 1. januarjem vstopi v Ekonomsko in monetarno unijo: po uspešno končanem nacionalnem projektu priprav na prevzem evra – član Koordinacije projekta je tudi Statistični urad RS – je evro uveden tudi v slovensko statistiko.
Skupina strokovnjakov iz držav članic EU in Eurostata opravi prvi strokovni pregled slovenske državne statistike z namenom ugotoviti stopnjo skladnosti s Kodeksom ravnanja evropske statistike.
- 2008 Slovenija predseduje Svetu EU, Statistični urad RS pa vodi Delovno skupino Sveta EU za statistiko.
- 2009 Statistični urad RS prvič objavi podatke na Twitterju (@StatSlovenija/@StatSlovenia).
- 2010 Slovenija pristopi v OECD, Statistični urad RS prvič kot polnopravni član sodeluje na seji Odbora OECD za statistiko. Od 1. junija do 15. julija poteka kmetijski popis pod geslom Vsaka kmetija šteje!
- 2011 Izveden je popis prebivalstva - prvi registrski popis prebivalstva, gospodinjstev in stanovanj, izveden povsem brez terenskega popisovanja.
Sprejet je dokument Politika varovanja informacij Statističnega urada RS.
Vzpostavljen je geostatistični portal.
- 2012 Sprejete so Smernice za zagotavljanje kakovosti, s katerimi Statistični urad RS podaja sistematičen opis posameznih delov procesa izvedbe statističnega raziskovanja.
- 2013 Začetki uvajanja elektronskega poročanja za podjetja in vzpostavitev Kontaktnega centra za podjetja; začetki uvajanja spletnega anketiranja oseb in gospodinjstev.
Izide prva elektronska knjiga (e-pub) za mobilne naprave.
- 2014 Vzpostavljena je aplikacija STAGE za prikaz statističnih podatkov v prostoru.
Skupina strokovnjakov iz držav članic EU in Eurostata opravi drugi strokovni pregled slovenske državne statistike z namenom ugotoviti stopnjo skladnosti s Kodeksom ravnanja evropske statistike.

KAKO DO STATISTIČNIH PODATKOV IN INFORMACIJ?

- **na spletnih straneh Statističnega urada RS**
www.stat.si
- **po pošti, telefonu, telefaksu ali elektronsko**
naslov: Statistični urad Republike Slovenije,
Litostrojska cesta 54, 1000 Ljubljana, Slovenija
telefon: (01) 241 64 04
telefaks: (01) 241 53 44
telefonski odzivnik: (01) 475 65 55
e-naslov: info.stat@gov.si
- **z naročilom statističnih publikacij**
naslov: Statistični urad Republike Slovenije,
Litostrojska cesta 54, 1000 Ljubljana, Slovenija
telefon: (01) 241 52 85
telefaks: (01) 241 53 44
e-naslov: prodaja.surs@gov.si
- **z obiskom v Informacijskem središču**
poslovni čas: od ponedeljka do četrтка od 9.00 do 15.30
petek od 9.00 do 14.30

